

Україна: Лист про наміри

Київ, [...] травня 2016 р.

Пані Крістін Лагард
Директору-розпоряднику
Міжнародного валютного фонду
Вашингтон, ОК, 20431

Шановна пані Лагард!

1. В оновленому Меморандумі про економічну і фінансову політику (МЕФП) від 27 лютого і 21 липня 2015 р., що додається, ми підтверджуємо нашу налаштованість на реалізацію політики і виконання завдань економічної програми, що підтримується в межах угоди з МВФ про Механізм розширеного фінансування (EFF). Ми також надаємо виклад досягнень і подальших етапів політики, спрямованої на виконання цих завдань.

2. Попри виключно складну ситуацію в Україні—з неврегульованим конфліктом на сході—ми доклали рішучих зусиль для реалізації напрямків політики, передбачених програмою, підтримуваною у межах угоди про Механізм розширеного фінансування, що відображає нашу рішучу налаштованість на перебудову економіки і реформи. Після глибокого і болючого спаду у другому півріччі 2015 р. економічна активність поживалась, і впродовж двох кварталів поспіль реальний ВВП зростав вперше з 2011 року. Рівень інфляції стрімко скорочується. Що стосується напрямків політики, ми вжили заходів для проведення необхідної податково-бюджетної консолідації, відновлення стабільності фінансового сектору, початку роботи з подолання корупції і покращення умов для підприємницької діяльності.

Наші дії забезпечили виконання всіх критеріїв ефективності (КЕ) на кінець грудня, за винятком двох, а також шести з десяти структурних «маяків», встановлених на період до кінця квітня 2016 року. Що стосується двох невиконаних критеріїв ефективності, попри те, що Національний банк України посилив свої зусилля для придбання іноземної валюти на ринку після запровадження щоденних валютних аукціонів, (скоригований) критерій ефективності для чистих міжнародних резервів (ЧМР) станом на кінець грудня не був виконаний, переважно, через більш несприятливі зовнішні умови. Крім того, попри успішне завершення реструктуризації 13 із 14 державних облігацій, ми дотепер не змогли дійти згоди стосовно реструктуризації облігації, що залишилась, за якою у нас виник борг. Проте ми проводимо переговори стосовно реструктуризації цієї облігації згідно з цілями нашої програми з метою досягнення прийнятного рівня боргу. Щодо чотирьох невиконаних структурних «маяків» ми вжили таких коригуючих заходів: (і) щоб подолати затримку із створенням

спеціалізованого підрозділу антикорупційної прокуратури для нагляду за розслідуваннями НАБУ, ми призначили керівника антикорупційної прокуратури та двох заступників до завершення цього перегляду і будемо здійснювати подальші вдосконалення, забезпечуючи при цьому послідовні, справедливі та збалансовані засади відбору на майбутнє шляхом внесення змін в Закон України «Про прокуратуру». Між тим, НАБУ розпочала свою діяльність згідно плану; (ii) ми просимо змінити строк виконання «маяку» для пенсійної реформи, яким наразі є кінець грудня 2015 р. Ми й надалі налаштовані на здійснення реформ, які дозволять закласти міцний фундамент для пенсійної системи, що набуває ще більшої актуальності на тлі зменшення розміру внесків на соціальне страхування, проте нам додатково потрібен деякий час для забезпечення необхідної підтримки суспільства. Першим кроком стало збільшення нами віку для дострокового виходу на пенсію до 57 років і переведення всіх працюючих в сфері освіти і охорони здоров'я на загальну систему виходу на пенсію до завершення цього перегляду; (iii) попри наші стабільні результати, пов'язані із виконанням структурного «маяку» з питань виконання рішень суду про сплату заборгованості та арешту коштів на рахунках, правовий процес вимагає більше часу, і ми просимо перенести строк цього структурного «маяка» на кінець червня 2016 р., а також розширити його охоплення; і (iv) просимо перенести строк виконання структурного «маяка» для вирішення питань банкрутства установ і режимів забезпечення повернення позик з кінця березня 2016 р. на кінець липня 2016 року. Ми й надалі налаштовані посилити прозорість і подолати корупцію, прискорити приватизацію і покращити корпоративне управління підприємств державної форми власності, а також активізувати наші зусилля, прийнявши низку ключових законодавчих актів, у тому числі змін до Закону України «Про приватизацію», [новий Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України про корпоративне управління об'єктами державної власності»] і законодавчий акт, яким буде запроваджена вимога щодо ефективного і прозорого декларування активів високопосадовцями. Ми запустили систему електронного подання декларацій про активи високопосадовцями до завершення цього перегляду.

3. Наші зусилля у сфері реалізації напрямків політики й надалі будуть зосереджуватись на укоріненні макроекономічної стабільності і створенні підґрунтя для потужного і всеохоплюючого зростання, що мають таке важливе значення для українського народу. Це включає заходи, спрямовані на досягнення низького і стабільного рівня інфляції в межах режиму гнучкого обмінного курсу, поступове відновлення міжнародних резервів НБУ до належного рівня, оздоровлення банківської системи, подальше посилення зовнішньої та фіскальної позицій, розвиток конкуренції і покращення умов для підприємницької діяльності за рахунок проведення далекосяжних структурних реформ. Для забезпечення подальшої податково-бюджетної стабільності до завершення даного перегляду Верховна рада України також ухвалила Державний бюджет на 2016 рік, що в цілому, відповідає цілям програми, та зміни у податковому законодавстві на підтримку бюджету та реформи видатків. Враховуючи ризики для бюджету, пов'язані із більш несприятливим станом світової

економіки, складнощі, що потрібно подолати через низку змін, запроваджених наприкінці 2015, і необхідність подальшого податково-бюджетного коригування в розмірі приблизно 1 відсотка ВВП в 2017 році, наші зусилля у фіскальній сфері зосереджуватимуться на застосуванні довгострокових заходів для збільшення податкових надходжень і скорочення видатків у відповідності із податково-бюджетними завданнями програми. У цьому зв'язку ми утримаємося від змін у податковій політиці, що призводитимуть до зменшення обсягу надходжень за відсутності повної компенсації цього зменшення за рахунок довгострокових заходів, і наші зусилля будуть спрямовані, перш за все, на підвищення ефективності та посилення справедливості нашої податкової системи, у тому числі за рахунок розширення бази оподаткування (зокрема, шляхом скасування існуючих пільг і утримання від надання нових) і вдосконалення адміністрування надходжень. Крім того, для ліквідації квазі-фіскального дефіциту НАК «Нафтогаз України» раніше, ніж передбачалось до цього, ми прийняли необхідні рішення стосовно подальшого збільшення тарифів на газ і теплову енергію з 1 травня 2016 року, що дозволить до завершення цього перегляду повністю привести їх до рівня собівартості.

4. З огляду на кроки, які ми вже здійснили, і зобов'язання в межах програми ми просимо завершити другий перегляд і надати транш в сумі 1 182,1 млн. СПЗ. Враховуючи затримку із завершенням цього перегляду і виконанням деяких заходів, передбачених програмою, ми просимо також, щоб третій перегляд в рамках угоди про механізм розширеного фінансування базувався на критеріях ефективності на кінець червня 2016 р., і доступ до ресурсів у рамках угоди забезпечувався наступними чотирма траншами кожний у сумі 952,4875 млн. СПЗ, супроводжуваними шістьма рівними траншами у сумі 437,975 млн. СПЗ. Крім того, ми просимо звільнення від необхідності виконання критерію ефективності для чистих міжнародних резервів НБУ на кінець грудня 2015р. і постійно діючого критерію ефективності щодо ненакопичення заборгованості з виплати зовнішнього боргу, а також постійного діючого критерію ефективності щодо невстановлення обмежень на здійснення платежів і переказів за поточними міжнародними операціями через заморожування активів нерезидентів, що мало місце з метою забезпечення національної безпеки, [і про що ми повідомили МВФ згідно з процедурами, встановленими рішенням Ради директорів МВФ №144.] Насамкінець, ми також просимо ухвалити можливість залишити валютні обмеження і практики множинних обмінних курсів, що були запроваджені тимчасово у зв'язку із незадовільним станом платіжного балансу, і які не відповідають нашим зобов'язанням згідно з розділами 2(а) і 3 Статті VIII.

5. Ми впевнені, що напрямки політики, викладені в МЕФП, що додається, дозволять досягти макроекономічних і фінансових цілей програми, проте ми будемо вживати будь-яких додаткових заходів, що можуть сприяти цій меті. Ми проведимо консультації з МВФ щодо ухвалення таких заходів до того, як будуть внесені зміни в напрямки політики, визначені в МЕФП, у відповідності з політикою МВФ щодо проведення таких консультацій. Ми надаватимемо фахівцям МВФ на їх

запит дані та інформацію, необхідні для проведення моніторингу виконання програми. Підтверджуючи нашу відданість нашій політиці прозорості, ми надаємо згоду на публікацію МВФ цього листа, Меморандуму про економічну і фінансову політику, Технічного меморандуму про взаєморозуміння (ТМВ) і супровідних документів Ради директорів МВФ.

З повагою

/підпис/
Петро Порошенко
Президент

/підпис/
Олександр Данилюк
Міністр фінансів

/підпис/
Володимир Гройсман
Прем'єр-міністр

/підпис/
Валерія Гонтарева
Голова
Національного банку
України

Додаток І.

Україна: Меморандум про економічну і фінансову політику

І. Розвиток ситуації за останній період та подальший прогноз

1. **Попри те, що падіння в 2015 р. виявилось глибшим, ніж очікувалось, економіка наразі пододала кризу.** Попри те, що в першому півріччі 2015 р. реальний ВВП знизився на 15,8 відсотків, в другій половині року економічна активність поступово поживалувалась. В 4-му кварталі порівняно з попереднім кварталом зростання реального ВВП прискорилось до 1,4 відсотків, що стало першим випадком безперервного квартального зростання з 2014 року, і цьому сприяли відновлення довіри споживачів та інвесторів, підйом інвестиційної активності і деескалація конфлікту на сході. Підйом наприкінці року пом'якшив загальне зниження реального ВВП до майже 10 відсотків в 2015 році. Високочастотні дані за 1-й квартал цього року свідчать про те, що економічний підйом триває. Промислове виробництво, роздрібна торгівля і будівництво демонстрували в березні потужне зростання порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Попри погіршення зовнішніх умов, у тому числі зниження товарних цін, що впливає на нашу основну експортну продукцію, ми, тим не менш, очікуємо, що в 2016 році показник зростання буде позитивним, проте переглянули наш прогноз в бік незначного зниження до 1,5 відсотків.

2. **Продовжується різке скорочення інфляції.** Після зростання цін, спричиненого суттєвим знеціненням обмінного курсу і підвищенням тарифів на енергоносії на початку минулого року, в січні-березні 2016 р. завдяки стабілізації обмінного курсу, розважливій грошово-кредитній політиці і слабкому попиту рівень інфляції в річному вимірі з урахуванням сезонних коливань знизився до менш ніж 1 відсотку. В березні споживча інфляція зменшилась до 20,9 відсотків, що відповідає прогнозу. Очікується, що до кінця 2016 р. інфляція швидко уповільниться до 12½-13 відсотків.

3. **В цілому в 2015 році платіжний баланс, в основному, відповідав програмі, але очікується, що в 2016 році він погіршиться, відображуючи більш несприятливі зовнішні умови.** У той час, як експорт продовжує відставати – через слабкий попит з боку торгових партнерів і низькі ціни на товари - обсяги імпорту також скорочуються через більшу слабкість економіки, знецінення гривні і зменшення імпорту газу. В результаті очікується, що в 2015 році на поточному рахунку платіжного балансу зареєстрований незначний дефіцит в розмірі 0,3 відсотків ВВП, що приблизно на 1½ відсоткових пункти ВВП менше, ніж передбачалось під час першого перегляду програми. Стан фінансового рахунку приватного сектору, в основному, відповідає прогнозним показникам, що є відображенням реструктуризації боргових зобов'язань приватного сектору, яка відбувається наразі. Валовий обсяг резервів перевищив 13 млрд. дол. США на кінець грудня 2015 р., що більш ніж вдвічі більше за їх рівень на початку програми, але менше за наші прогнози, переважно через затримку

із наданням приблизно 5 млрд. дол. США офіційного фінансування. Впродовж перших місяців 2016 р. обсяг резервів залишався близьким до цього рівня. Проте, за прогнозами із зниженням цін на деякі з наших основних експортних товарів та обмеженням імпорту українських товарів і послуг в 2016 році дефіцит поточного рахунку зросте до майже 2½ відсотків ВВП.

II. Напрямки політики за програмою

4. На цьому тлі ми адаптували програмні напрямки політики відповідно до потреби підтримки економічної стабільності і відновлення зростання.

А. Грошово-кредитна і валютно-курсова політика

5. Ми й надалі налаштовані на забезпечення монетарної і фінансової стабільності за рахунок підтримки гнучкого обмінного курсу, зниження інфляції і нарощування резервів. Гнучкий обмінний курс і надалі підтримуватиме необхідне економічне коригування, тоді як вищий рівень резервів додатково підвищуватиме довіру і посилюватиме базу для нормалізації фінансових умов. З цією метою за період з кінця лютого 2015 р. НБУ придбав приблизно 1,[7] млрд. дол. США і уклав угоди стосовно «своп»-/ кредитних ліній з центральними банками Швеції і Польщі на суму еквівалентну 1,5 млрд. дол. США. Після перерви, починаючи з весни 2015 р., Нафтогаз задовольняє основну частину своєї потреби у валюті безпосередньо на ринку і за рахунок запозичень в українських банках та у двосторонніх кредиторів. Крім того, у вересні ми розпочали регулярно проводити валютні аукціони, при цьому поступово послаблюючи адміністративні обмеження у відповідності до погодженої дорожньої карти. Попри ці зусилля, критерії ефективності для чистих міжнародних резервів на кінець вересня та кінець грудня 2015 р. не були виконані, оскільки нижчі, ніж очікувалось, ціни на товари та внутрішні політичні фактори здійснювали тиск на гривню. Значні обсяги придбання валюти могли б призвести до завищеного обмінного курсу з негативним впливом на інфляцію і баланси банків та юридичних осіб, тож ми обмежили обсяги продажу валюти для згладжування курсових коливань. Для забезпечення подальшої довгострокової стабільності, ми продовжуватимемо:

- a. Нарощувати резерви згідно із наявними чистими сумами вхідних потоків.** НБУ продовжить проводити щоденні валютні аукціони з придбання валюти для нарощування резервів, якщо це дозволить стан ринку і якщо це не призводитиме до його дестабілізації.
- b. Послаблювати адміністративні заходи валютного контролю, коли це дозволить умови.** Відповідно до передумов, визначених в дорожній карті для послаблення адміністративних обмежень, ми поступово і з обачністю послаблюватимемо обмеження, закриваючи при цьому нововиявлені прогалини для обмеження витоків валюти, створюючи впорядковані умови на валютному ринку і

підтримуючи наші зусилля із нарощування резервів. НБУ у рамках консультацій з МВФ продовжить розробку цієї дорожньої карти, щоб (і) втримати рівновагу між збереженням важко завойованої фінансової стабільності і пом'якшенням негативного впливу адміністративних заходів на економіку, та (ii) інформувати ринок про результати виконання плану дій, що передбачає певні умови, щоб закріпити очікування.

6. Наша грошово-кредитна політика і надалі зосереджена на зниженні рівня інфляції до однозначного показника в середньостроковій перспективі. НБУ без ускладнень виконав цільові показники ЧВА на кінець вересня і на кінець грудня 2015 р. на тлі зниження попиту на грошову масу в обігу і поглинання Національним банком надмірної ліквідності банків за рахунок продажу депозитних сертифікатів НБУ. Для звуження широкого коридору між його ставками по депозитах та іншими ключовими ставками в серпні-вересні НБУ понизив свою дисконтну ставку на 800 базисних пунктів (до 22 відсотків) і рідко використовувану ставку рефінансування банків «овернайт» на 900 базисних пунктів (до 24 відсотків), при цьому залишивши свою ставку по 14-денним депозитним сертифікатам (основному інструменту поглинання ліквідності) незмінною на рівні 20 відсотків. У зв'язку із швидким зниженням інфляції у квітні ставки були ще раз знижені: облікова ставка – на 300 базисних пунктів і ставка за 14-денними депозитними сертифікатами – на 100 базисних пунктів і коридор ставок за кредитами «овернайт» звужився до +/- 200 базисних пунктів навколо ставки за 14-денними депозитними сертифікатами. Таке коригування звужує коридор, в межах якого НБУ планує утримувати міжбанківські ставки. В перспективі НБУ продовжуватиме вдосконалювати операційні засади і комунікацію для подальшого посилення механізму трансмісії відсоткової ставки і прозорості. Зокрема, НБУ повідомить про те, що існує одна ставка політики, до якої прив'язані ставки інструментів підтримки ліквідності, а інші ставки визначаються ринковими механізмами. Оскільки інфляційні очікування залишаються на рівні приблизно 15-20 відсотків, в подальшому послаблення політики здійснюватиметься поступово тоді, коли тенденція до зниження темпів інфляції закріпиться в напрямку падіння (що відобразатиметься також у наближенні інфляційних очікувань до прогнозованого рівня інфляції), накопичення резервів відбуватиметься згідно плану і грошово-кредитна та фінансова стабільність залишатиметься незмінною. Впродовж наступних дванадцяти місяців відсоткова ставка політики матиме стабільно позитивне значення в реальному вираженні. Для виконання завдань своєї грошово-кредитної політики НБУ здійснюватиме пильний моніторинг ліквідності банків і, у разі необхідності, здійснюватиме поглинання ліквідності. Як зазначено в стратегії грошово-кредитної політики, НБУ налаштований на забезпечення цінової стабільності (тобто, однозначного показника інфляції в середньо-строковій перспективі) і на запровадження офіційного інфляційного таргетування, коли для цього будуть створені умови. На підтримку даної трансмісії НБУ оголосив цілі інфляції на декілька років з метою приведення інфляції до рівня 12 відсотків (+/- 3 процентні пункти) до кінця 2016 р. і 5 відсотків (+/- 1 процентні пункти) до кінця 2019 р. НБУ продовжить

консультації з фахівцями МВФ стосовно свого переходу до інфляційного таргетування під час наступних переглядів.

В. Оцінка захисних механізмів

7. **У відповідності з рекомендаціями місії МВФ з оцінки захисних механізмів НБУ ми вживаємо необхідних заходів для поліпшення управління НБУ, посилення його автономії і механізмів внутрішнього контролю.** Ми прийняли зміни до Закону України «Про Національний банк України» для вирішення питань управління та автономії, і надалі налаштовані на їх реалізацію. Це включає швидке відновлення Комітету з аудиту і розробку положення про аудит одразу після формування Ради НБУ, яке наразі знаходиться на стадії затвердження членів Ради. Крім того, Національний банк [ухвалив] новий Кодекс поведінки, розроблений в межах консультацій з фахівцями МВФ. З метою вирішення питань внутрішнього контролю в червні 2015 р. НБУ створив постійно діючий Кредитний комітет високого рівня для здійснення нагляду за кредитуванням НБУ фінансових установ. Крім того, наразі імплементується новий процес видачі позик та управління кредитним ризиком, в рамках якого повноваження, що раніше належали Департаменту банківського нагляду, передаються новоствореним Департаментам супроводження кредитів та управління ризиками. Проводяться перевірки квартальних даних, результати яких своєчасно передаються МВФ.

С. Напрямки політики у фінансовому секторі

8. **Ми продовжуємо стабільно успішно реалізовувати стратегію банківського сектору, спрямовану на оздоровлення фінансового сектору і відновлення довіри.** Про остаточні результати другої хвилі діагностичних обстежень і перевірки Національним банком позик, наданих пов'язаним особам (в тому числі суми, на які перевищені ліміти кредитування у відповідності з вимогами нової нормативної бази) для 20 найбільших банків, було поінформовано кожен окрему установу. Станом на кінець квітня 2016 р. на підтвердження нашої незмінної налаштованості на посилення і консолідацію фінансової системи були врегульовані 73 банки, на які припадає приблизно 30% загального обсягу активів банківської системи.

9. **Наші зусилля і надалі будуть зосереджені у шести напрямках:**

-
- Досягнення подальших результатів у реалізації нашої стратегії рекапіталізації та реструктуризації банків;
- Скорочення обсягів кредитування пов'язаних з банками осіб із перевищенням ліміту кредитного ризику, і посилення пост-моніторингу фінансових установ;
- Посилення банківського нагляду і регулювання;

- Зміцнення системи управління і фінансових показників ФГВФО і державних банків;
- Вдосконалення існуючих засад вирішення питання непрацюючих кредитів; і
- Реформування ринку цінних паперів.

Подальші результати в напрямку рекапіталізації банків і скорочення обсягів кредитування пов'язаних із банками осіб

10. **НБУ затвердив плани рекапіталізації на період до 2018 року 20 найбільших банків, а також там, де це було необхідно, плани скорочення обсягів кредитів, і наразі здійснює моніторинг їх реалізації.** Зокрема, хоча питання неплатоспроможності і недостатності капіталу банків повинні вирішуватись переважно за рахунок вливання грошових коштів та/ або переведення боргу в капітал банку, у якості чинника зменшення потреб в капіталі банкам дозволяється передбачати в своїх планах рекапіталізації стягнення кредитної заборгованості за проблемними позиками за результатами діагностичного обстеження, прийняття на баланс інших комерційних активів в якості забезпечення погашення позики та/ або підвищення класу якості проблемних позичальників за рахунок прийняття нової цінної застави або консолідації їх грошових потоків з грошовими потоками кредитоспроможних афілійованих компаній, за умови дотримання суворих вимог, викладених в пар.11.b (далі). Банки з недостатнім рівнем капіталу і неплатоспроможні банки з числа 20 найбільших установ [наразі досягли мінімального рівня достатності капіталу 0 відсотків], і ми призначили команду фахівців з моніторингу для перевірки на місцях того, що допоки ці банки не виконають вимогу щодо мінімального рівня достатності капіталу 5 відсотків (кінець серпня 2016 р. – для перших 10 найбільших банків і кінець вересня 2016 р. для другої десятки найбільших банків, відповідно), без ухвалення Правлінням НБУ вони не будуть здійснювати нові операції, реалізовувати активи, передавати або надавати у заставу закордонні ліквідні активи або підписувати угоди, що передбачають здійснення комісійних платежів третім особам. Крім того, ми також забезпечуємо наступне:

- а. Надійність реалізації банками планів рекапіталізації, особливо, вживання ними негайних дій для виконання вимоги щодо мінімального рівня достатності капіталу у 5 відсотків, як визначено вище. Зокрема, ми забезпечимо, щоб потреби в додатковому капіталі, що виникли через запровадження змін в старих підходах до обчислення резервів під кредитні операції, стали частиною суми вливання, необхідної для досягнення цільового показника достатності капіталу мінімум 5 відсотків, та узгоджувались із прийняттям нового положення з питань оцінки кредитного ризику.

- b. У разі доречно, якщо план рекапіталізації банку включає заходи, спрямовані на зменшення потреб в капіталі, ми забезпечуємо відповідність фактичної реалізації цих заходів таким критеріям: (i) **Належна оцінка:** вартість активів, отриманих для погашення кредитів або у якості нової застави, відображає ціни на ринку; (ii) **Належним чином оформлена юридична документація:** права власності на активи, права на нову заставу під кредит, та/або об'єднання грошових потоків афілійованих компаній оформлені юридичними документами, що мають законну силу і належним чином зареєстровані у відповідних реєстрах у разі потреби; (iii) **Тест на життєздатність:** прийняття на баланс комерційних активів і консолідація грошових потоків афілійованих компаній підтримуються надійними і стабільними фінансовими планами; та (iv) **Своєчасне усунення порушень нормативних вимог:** у випадку, якщо вжиті заходи, спрямовані на зменшення потреб в капіталі, призвели до порушення пруденційних вимог, ці порушення повинні бути усунуті не пізніше кінця грудня 2018 року. У той час як НБУ завершуватиме перевірку заходів із зменшення потреб в капіталі (за участі міжнародно визнаних спеціалістів з оцінки) не пізніше ніж впродовж 90 днів з дати їх фактичного виконання, банки зобов'язані реалізувати їх або продемонструвати, що вони знаходяться на шляху, що невідворотно призведе їх до завершення капіталізації у встановлені строки, як зазначено вище. У разі, якщо наш аналіз покаже, що вжитих заходів зі зменшення потреб в капіталі недостатньо для його рекапіталізації, ми надамо фінансовій установі максимум 30 днів на юридичне врегулювання його потреб в капіталі або застосуємо наглядові санкції. НБУ, у рамках консультацій з фахівцями МВФ, [ухвалив] постанову, в якій визначаються кроки банків для прийняття ними заходів, спрямованих на зменшення потреб в капіталі, про які йшлося вище. Банки, операційний дохід яких за період до 2017 р. за результатами стрес-тесту знаходиться на рівні беззбитковості або має від'ємне значення, зобов'язані до [...] подати плани реструктуризації, що передбачають заходи, які мають бути вжиті впродовж наступних 12-18 місяців і дозволять змінити ці тренди і забезпечити життєздатність, визначені згідно з передовими світовими практиками.
- c. Обсяги кредитів, наданих пов'язаним з банками особам, що перевищують ліміти за новою системою, приводяться банками у відповідність із чітко визначеними квартальними цільовими показниками, включеними в плани скорочення обсягів такого кредитування. Крім того, наша робота із кредитами пов'язаних осіб також передбачає наступне:
- До кінця грудня 2016 року ми завершимо аналіз пов'язаних осіб 100 банків, що залишились. Аналіз перших 10 найбільших банків в цій групі буде завершений кінця [липня] 2016 року.
 - Плани щодо зниження обсягів кредитування пов'язаних з банками осіб можуть враховуватись в планах рекапіталізації у разі, якщо банки нададуть тверду гарантію наявності джерела погашення кредитів, наданих пов'язаним

особам (напр., передавши у заставу ліквідні активи, які можуть бути швидко переведені в грошові кошти у разі, якщо кредити, надані пов'язаним з банком сторонам, не будуть погашені в термін, погоджений в планах).

- У разі успішного виконання планів скорочення кредитування пов'язаних осіб впродовж першого року (якими передбачається зменшення первісного обсягу кредитів, наданих пов'язаним особам, не менш ніж на 20 відсотків) банку зможуть подати заявку в НБУ на збільшення періоду погашення кредитів пов'язаних осіб ще до двох років за умови, що на момент подання заявки ці кредити обслуговуються і надалі обслуговуватимуться в повному обсязі (у відповідності із нормативними документами НБУ).
- d. Не пізніше кінця червня і кінця листопада 2016 р. відповідно Координаційний комітет, створений в Національному банку для аналізу узгодженості даних діагностичних обстежень банків, подасть для затвердження Правлінням результати наступної другої і третьої групи 20 найбільших банків. Ми забезпечимо вливання цими банками капіталу відповідно до наведеної нижче таблиці. Національний банк здійснить цільову оцінку життєздатності і потреби в капіталі 57 банків, що залишилися і частка активів яких становить 2 відсотки від загального обсягу активів банківської системи, щоб гарантувати, що в банківській сфері залишаться лише надійні і належним чином функціонуючі банки. Цільова оцінка здійснюватиметься на постійній основі і буде завершена не пізніше кінця червня 2017 р.

Банки	Завершення			Рекапіталізація до	
	Діагностичного обстеження	Аналізу статутного капіталу	Затвердження Правлінням	0% капіталу 1-го рівня	5% капіталу 1-го рівня
Перша група 20 найбільших	Кінець травня 2016	Кінець червня 2016	Кінець липня 2016	Кінець вересня 2016	Кінець грудня 2016
Друга група 20 найбільших	Кінець вересня 2016	Кінець жовтня 2016	Кінець листопада 2016	Кінець січня 2017	Кінець квітня 2017

Подальше посилення моніторингу обсягів кредитів пов'язаних із банками осіб

11. Ми працюємо над подальшим посиленням моніторингу обсягів кредитів пов'язаних із банками осіб. Для цього:

- a. Управління з моніторингу пов'язаних з банками осіб повністю укомплектоване персоналом і готове до здійснення щомісячного моніторингу обсягів непогашених кредитів усіх пов'язаних з банками сторін, внесених у вищезгаданий перелік, і визначення попереднього переліку нових позичальників в банках, що мають складати плани скорочення обсягів кредитування. Ці дані щомісяця подаватимуться Правлінню НБУ. Перший звіт був складений у квітні 2016 р. До

кінця жовтня 2016 р. управління з моніторингу пов'язаних з банками осіб за технічної допомоги МВФ проаналізує і, у разі необхідності, перегляне внутрішні завдання і режими координації з іншими відповідними департаментами НБУ і складе план роботи на наступні 12 місяців.

- b. До кінця травня 2016 р. на підставі наших основних результатів останнього аналізу пов'язаних з банками осіб ми доопрацювали відповідну нормативно-правову базу для усунення прогалин, що залишились і можуть в кінцевому підсумку використовуватись банками для того, щоб обходити ліміти кредитування.
- c. НБУ розпочав роботу над розширенням функцій існуючого Реєстру позичальників, спрямовану на створення в НБУ Кредитного реєстру для посилення моніторингу кредитного ризику і кредитування пов'язаних з банками осіб. До кінця травня 2016 р. НБУ подав до Верховної ради законопроект з внесення необхідних змін з метою забезпечення достатніх повноважень НБУ для створення кредитного реєстру у відповідності з передовим міжнародним досвідом і надання ним інформації з кредитного реєстру банкам. Крім того, з огляду на те, що наразі на стадії ліквідації знаходяться більше 60 банків, законом будуть введені вимоги до цих установ надавати Національному банку їх кредитні дані на регулярній основі без створення додаткових витрат і надана можливість для НБУ передавати таку інформацію приватним кредитним бюро.

12. Ми завершили нашу роботу із складання стратегічного плану і плану на випадок надзвичайних ситуацій для роботи із системними банками на засадах передової міжнародної практики і принципів, погоджених із фахівцями МВФ і Світового банку. У разі необхідності ми:

- a. Оцінимо всі варіанти врегулювання, і на цій основі Правління НБУ вчасно подасть детальний звіт Кабінету Міністрів України, до якого буде включено пропозицію щодо врегулювання і його обґрунтування, потреби у капіталі на наступні 3 роки і технічні деталі мінімальних припущень, згідно яких обраний варіант врегулювання є найбільш дієвим і життєздатним;
- b. Забезпечимо прийняття банком-реципієнтом цінних паперів уряду для покриття існуючих розривів між активами і пасивами, та як засіб капіталізації відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). НБУ також дотримуватиметься тих самих правил обліку, як у випадку придбання таких облігацій на підтримку врегулювання банку або отримання їх від Мінфіну як засобу сплати стабілізаційних кредитів;
- c. Забезпечимо для спеціально уповноваженого адміністратора ФГВФО, в рамках процесу врегулювання банку можливість розпоряджатися у повному обсязі резервами за всіма позиками, наданими пов'язаним з банком особам, які визначить НБУ. Крім того, у випадку націоналізації банку, ми створимо в його складі

спеціальний підрозділ зі спеціалізованою управлінською командою вищої ланки, яка буде призначена новою наглядовою радою протягом перших [60 днів] після початку врегулювання банку для управління цими позиками і їх стягнення;

- d. Залучимо широковідому міжнародну компанію для управління банком з метою перетворення його на привабливий комерційний проект у майбутньому. Крім того, не пізніше ніж через [90] днів після входу в банк, Мінфін розробить і опублікує «Договір про засади взаємовідносин» із врегульованим банком на умовах, наведених у пар. 16 цього МЕФП;
- e. Притягнемо до відповідальності керівників і власників банку відповідно до законодавства.

13. **Ми продовжуємо посилювати законодавство з метою сприяння реалізації програми.** В грудні 2015 року Верховна рада прийняла зміни до Закону України «Про заходи сприяння рекапіталізації і реструктуризації банків».

Посилення банківського нагляду і регулювання

14. **Ми робимо рішучі кроки для покращення нашого нагляду за банками.** У середині листопада 2015 р. ми оголосили низку заходів задля посилення банківської системи:

- a. Починаючи з січня 2016 року ми здійснюємо ризик-орієнтований банківський нагляд, щоб краще зрозуміти ситуацію у банках і у разі необхідності бути здатними застосувати швидкі коригуючі заходи;
- b. До кінця березня 2016 року всі банки повинні були забезпечити прозору структуру власності, а на кінець червня 2016 року вони повинні мати мінімальний розмір акціонерного капіталу 120 млн грн.;
- c. До кінця квітня 2016 року, в рамках консультацій з експертами МВФ, НБУ затвердить нове положення про кредитні ризики, що загалом узгоджується із Базельськими принципами і найкращими світовими практиками, включаючи примус банків класифікувати своїх позичальників, перш за все виходячи з перспективи їх фінансового стану, а до застави ставитися як до фактору зниження збитків, і забезпечення того, що матеріальна застава за позикою відповідає мінімальним вимогам щодо безпеки і неушкодженості. Це положення буде введено в дію для підготовки фінансових звітів банків до 1 вересня 2016 року і надалі;
- d. Починаючи з кінця грудня 2015 року Правління НБУ [отримує] щомісячні звіти, підготовлені на основі нашої переглянутої системи завчасного попередження Early Warning System (раннього сповіщення), про потенційно

проблемні банки. Цей покращений звіт допоможе нам вчасно визначати ті банки, які потребують більш прискіпливого наглядового моніторингу з метою мінімізації можливості подальшого погіршення їх становища.

Посилення корпоративного управління банків та фінансових показників діяльності ФГВФО

15. Ми розуміємо, що забезпечення ефективного корпоративного управління є критичним для належного функціонування банківського сектору. За допомогою зовнішнього експерта до кінця травня 2016 року Національним банком буде завершено оцінку свого діючого регуляторного і наглядового механізму з точки зору раціональної практики управління ризиками у відповідності до рекомендацій Базельського комітету з удосконалення корпоративного управління в банках 2015 року. Ця оцінка спрямована на виявлення сфер для подальшого підвищення кваліфікації і відповідальності правління, власної структури і діяльності правління, управління ризиками і корпоративного управління структурами групи. На основі цієї оцінки:

- a. До кінця серпня 2016 року НБУ прийме зміни до існуючих постанов або нові постанови, положення яких відобразатимуть результати цієї оцінки, з метою їх повного виконання не пізніше кінця грудня 2016 року; і
- b. До кінця жовтня 2016 року за зовнішньої технічної підтримки НБУ завершить свою оцінку колективної відповідності правління та кваліфікації вищого керівництва 10 найбільших банків і, де це доречно, доручить банкам вжити заходів для усунення недоліків протягом 90 днів. До кінця грудня 2016 року буде завершена аналогічна оцінка наступних 10 великих банків. Інші банки пройдуть таку оцінку до кінця червня 2017 року відповідно до графіку, що має бути погоджений з фахівцями МВФ.

16. Міністерство фінансів, як власник контрольного пакету акцій державних банків, зобов'язується вжити необхідних заходів для забезпечення діяльності цих банків на комерційній основі. У рамках консультацій з МВФ, МФК та ЄБРР ми розробили Засади стратегічного реформування державного банківського сектору для управління державними банками і створення основи для покращення їх фінансового стану, підвищення прозорості і забезпечення умов їхньої приватизації. Ці Засади були затверджені Кабінетом Міністрів на початку лютого 2016 р., а основні напрямки політики включають:

- a. До кінця [квітня] 2016 р. за допомогою ЄБРР ми оберемо міжнародно визнану фірму з підбору персоналу, щоб повністю провести відбір всіх членів наглядових рад державних банків та ухвалимо законодавчий акт з метою скорочення складу кожної з них до семи осіб. Враховуючи нові вимоги НБУ до корпоративного управління, про які йшлося вище, не пізніше кінця червня 2016 р. зазначена фірма представить список кандидатів в члени наглядових рад державних банків, що

пройшли попередній відбір, на підставі якого до кінця липня 2016 року Комітет у складі представників Президента і Кабінету міністрів зробить остаточний вибір для кожної наглядової ради.

- b. До кінця [квітня] 2016 р. три найбільші державні банки завершать розробку своїх стратегічних бізнес-планів, враховуючи визначений державою часовий графік із поступового скорочення її присутності у фінансовому секторі (див. пункти нижче). Ці плани і стратегії можуть пізніше актуалізуватись для відображення в них думок і досвіду членів нових наглядових рад державних банків.
- c. Ми подали в парламент законопроект, який сприятиме затвердженню нового підходу до корпоративного управління, що, між іншим, спрямований на передачу відповідальності за результати діяльності державних банків від Кабінету Міністрів наглядовим радам і правлінням, і запроваджує кримінальну відповідальність за лобіювання в них. Це дасть змогу забезпечити функціонування цих банків на комерційній основі. Нашою метою буде прийняття цього законодавства до кінця [квітня] 2016 р.
- d. До кінця травня 2016 р. за технічної допомоги МВФ ми завершимо оцінку департаменту фінансової політики Міністерства фінансів з метою визначення переліку необхідних заходів, які мають бути здійснені до кінця вересня 2016 року, що уможливить ефективну підтримку департаментом фінансової політики функції Міністерства фінансів з управління часткою держави в державних банках.
- e. До кінця жовтня 2016 р. у рамках консультацій із фахівцями МВФ ми укладемо рамкові угоди про співробітництво між Міністерством фінансів і кожним державним банком з метою: (i) прояснити порядок взаємодії кожного банку і Міністерства фінансів; (ii) убезпечити комерційну незалежність банків у досягненні їх цілей і, при цьому, запровадити відповідальність за їх дії; (iii) забезпечити належний рівень наочності для Міністерства фінансів і внесок в певні матеріальні аспекти діяльності банків пропорційно участі в акціонерному капіталі і виходячи з їх необхідності для виконання його повноважень; і (iv) визначити специфічні питання для узгодження і затвердження Міністерством фінансів.
- f. До кінця 2017 року ми маємо на меті позбутися власності у двох малих державних банках. Крім того, до середини 2018 року, за умови ефективної реалізації планів заходів і переглянутих стратегій двох найбільших державних банків, ми будемо прагнути продати не менше 20 відсотків нашої частки в них добре відомим міжнародним фінансовим установам, і ми маємо на меті за той самий період відмовитись від повного гарантування вкладів в Ощадному банку.

17. З метою зменшення витрат на врегулювання ми розробили амбіційний план стягнення кредитів банків в стадії ліквідації та їх реструктуризації. Для покращення роботи з повернення активів, виходячи з нещодавно затвердженого

технічного завдання і організаційної структури, нещодавно створений у ФГВФО централізований підрозділ:

- a. до кінця [квітня] 2016 р. опублікує графік реалізації активів з квартальними цільовими показниками на 2016 р.; і
- b. почне складати звіти про виконання робіт з реалізації і відновлення вартості активів не пізніше, ніж через 30 днів після закінчення кожного кварталу. Перший звіт повинен бути представлений в [травні] 2016 року.

Крім того, до кінця червня 2016 року ми подамо законопроект, що додатково посилить спроможність ФГВФО своєчасно і ефективно працювати з активами і збільшити суму чистих грошових надходжень від стягнення активів, а також забезпечуватиме правовий захист співробітників ФГВФО. [Допоки ми утримаємося від реалізації активів неплатоспроможних банків.]

Покращення існуючої системи врегулювання питання непрацюючих позик

18. **Хоча ми досягли певних результатів у зміцненні системи врегулювання непрацюючих позик і вирішенні питань банкрутства, необхідні подальші зусилля.** В цьому контексті до кінця [лютого] 2016 року з метою зміцнення системи врегулювання питань негативно класифікованих кредитів та корпоративної неплатоспроможності ми створили міжвідомчий робочий комітет під головуванням Міністерства юстиції, до складу якого увійшли представники всіх міністерств і відомств, які займаються цими питаннями, включаючи Мінекономрозвитку, Мінфін та НБУ. Комітет розробить законопроект із внесення змін у відповідні законодавчі акти для просування реформ, як було визначено місією МВФ з технічної допомоги, що працювала в березні 2015 р., в таких напрямках: (i) покращення режиму врегулювання банкрутства установ, (ii) усунення податкових перешкод для реструктуризації боргу і проведення процедур банкрутства, в тому числі перешкод для продажу банками негативно класифікованих активів, і (iii) посилення правового режиму повернення позик. Ми підготуємо перший законопроект до кінця [квітня] 2016 р, у [травні] 2016 року проведемо семінар за участю відповідних зацікавлених сторін, щоб з'ясувати їх думки і подати остаточний варіанту законопроекту до парламенту до кінця [червня] 2016 року. Ми забезпечимо прийняття Верховною радою змін до Закону України «Про банкрутство», Податкового кодексу, Закону України «Про іпотеку», а також Господарського і Цивільного процесуального кодексів у відповідності до рекомендацій фахівців МВФ до кінця липня 2016 року (новий строк виконання для діючого **структурного «маяка»**).

19. **Ми також продовжуємо формування механізму позасудового вирішення питань реструктуризації боргів.** За технічної підтримки ЄБРР і Світового банку ми вже досягли суттєвого прогресу у визначенні механізму скоординованого позасудового вирішення питань корпоративних боргів («Український підхід»),

відповідно до найкращих світових практик, включаючи принципи INSOL і Стамбульський підхід. Закон України “Про фінансову реструктуризацію”, що визначає порядок позасудової фінансової реструктуризації корпоративної заборгованості, був прийнятий в березні 2016 року.

20. Ми досягли згоди з банківським сектором щодо умов цільової добровільної реструктуризації малих іпотечних кредитів, деномінованих в іноземній валюті. Під егідою НБУ банки з найбільшим портфелем таких іпотечних кредитів погодилися провести добровільну реструктуризацію на засадах, передбачених у законопроекті, який був поданий до Верховної ради до кінця січня 2016 р. Цей законопроект містить такі положення:

- a. Валютні кредити в розмірі, що в еквіваленті не перевищує 2,5 млн. грн. (близько 150 000 дол. США), будуть конвертовані в гривню за ринковим курсом, що за даними НБУ діятиме на дату проведення реструктуризації. Ці кредити можуть бути реструктуризовані за умови, що станом на 1 січня 2014 року позичальники продовжували їх обслуговування і на 1 липня 2015 року були прострочені більш ніж на 30 днів;
- b. Після конвертації валютних іпотечних кредитів в гривню позичальники отримають дисконт в розмірі не менше 25 відсотків від суми нового кредиту. Деякі пільгові категорії громадян, такі як інваліди або їхні батьки, ветерани війни зможуть отримати дисконт в розмірі не менше 50 відсотків від обсягу кредиту після реструктуризації. Особи, які несуть військову службу в зоні бойових дій на Сході або загинули в ході бойових дій, зможуть отримати дисконт в розмірі до 100 відсотків. Сума дисконту залишатиметься частиною кредиту, за якою сплачуватимуться проценти за річною ставкою 0,01 відсотка, і буде скасована в кінці графіку погашення нового кредиту за умови, якщо позичальник регулярно обслуговуватиме кредит протягом усього періоду.
- c. Іншими ключовими елементами цього законопроекту є: (i) *Процентна ставка*: протягом трьох років застосовується ставка, зазначена в початковій кредитній угоді у валюті. Після цього процентна ставка буде встановлена на рівні українського індексу ставок за депозитами фізичних осіб в гривні (за депозитами строком 12 місяців) + 300 базисних пунктів; (ii) *Мораторій на вилучення застави під іпотечний кредит у валюті*: також буде скасований цим Законом, з датою набрання чинності через шість місяців після вступу Закону в силу; (iii) *Звернення стягнення на майно*: без регресу, кредит забезпечується тільки житловою нерухомістю; і (iv) *Період подання заявки*: окрім позичальників, що знаходяться на дійсній військовій службі, клієнти повинні подати заяву протягом трьох місяців з дати вступу Закону в силу. Банки повинні обробити заявки протягом наступних трьох місяців.

За нашими оцінками ця пропозиція коштуватиме банківській 370 млн. дол. США (0,4 відсотка ВВП); банки погодилися відшкодувати цю суму. Ми очікуємо, що цей законопроект буде ухвалений до кінця квітня 2016 року і гарантуємо, що він: (і) не призведе до зростання витрат банків до рівня набагато більшого за цю суму і не створюватиме загрози фінансовій стабільності, і не (ii) спричинить відхід від добровільного врегулювання цього питання, якого ми прагнули з червня 2014 року.

Реформування ринку цінних паперів та інших небанківських установ

21. Ми вирішуємо серйозні проблеми, з якими стикається Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), виконуючи роль регулятора ринку цінних паперів України. Ці проблеми включають випуск та торгівлю на ринку фіктивними цінними паперами, недостатні повноваження для здійснення ефективного нагляду і співпраці із закордонними наглядовими органами. В цьому зв'язку, враховуючи положення звіту місії МВФ з технічної допомоги, що відбулась у вересні 2015 р., ми [подали] законопроект очікуємо на його ухвалення до кінця червня 2016 р., що дозволить НКЦПФР:

- a. проводити інспекції організацій, що є суб'єктами її регулювання, без існуючих не виправданих обмежень;
- b. вести розслідування і вимагати надання інформації від будь-якої юридичної або фізичної особи, щоб встановлювати, чи дотримується така особа положень законодавства стосовно операцій з цінними паперами;
- c. мати доступ до органів регулювання інших країн і можливість обміну з ними інформацією, що згідно із законодавством має обмежений доступ (в тому числі дані, що становлять банківську таємницю, і персональні дані);
- d. надавати допомогу іноземним органам регулювання навіть без очевидного порушення законодавства України про цінні папери;
- e. прийняти нормативно-правові акти без будь-якого затвердження/ погодження/ реєстрації сторонніми органами;
- f. мати доступ до більших і стабільніших джерел фінансування, ніж є наразі; та
- g. забезпечити відповідний правовий захист НКЦПФР, її Голови, членів Комісії і співробітників.

Крім того, ми вживаємо рішучих кроків в напрямку подальшого покращення функціонування фінансових ринків:

- Ми подали на затвердження Верховною радою ключовий законопроект з передачі повноважень Національній комісії з регулювання фінансових ринків з

регулювання і нагляду за діяльністю різних фінансових посередників Національному банку (страхові і лізингові компанії, кредитні спілки, бюро кредитних історій та інші небанківські кредитні установи, ломбарди та інші фінансові компанії) і Національній комісії з цінних паперів і фондового ринку (приватні пенсійні фонди, емітенти іпотечних сертифікатів, фонди фінансування будівництва і фонди нерухомості) з метою консолідації нагляду за нашими фінансовими ринками. Ми працюємо над тим, щоб цей законопроект був ухвалений до кінця березня 2016 року і повністю реалізований до кінця [вересня] 2016; і

- До кінця травня 2016 року за технічної допомоги міжнародних донорів ми розробимо чіткий план дій із заходами, що забезпечать ефективну протидію маніпуляціям на ринку, інсайдерським операціям та іншим зловживанням на внутрішніх ринках капіталу відповідно до передової міжнародної практики та наділять регулятора належними повноваженнями.

D. Фіскальна політика

22. Ми сповнені рішучості продовжувати нашу податково-бюджетну консолідацію з метою посилення державних фінансів, що надзвичайно важливо для підтримки фінансової стабільності в Україні. На підтримку наших зусиль в податково-бюджетній сфері і для забезпечення прийняттого рівня боргу ми завершили боргову операцію з приватними кредиторами і наразі проводимо переговори з іншими кредиторами відповідно до завдань нашої програми, спрямованих на забезпечення прийнятності обсягу боргу, які плануємо незабаром завершити.

23. Ми виконали фіскальні цільові показники 2015 року. У 2015 р. бюджет сектору загальнодержавного управління зареєстрував високі результати на тлі потужного зростання доходів, жорсткого контролю видатків, заощаджень по сплаті відсотків в результаті реструктуризації боргу. Такий результат дозволив нам перенести заплановану індексацію пенсій і заробітної плати з грудня на вересень 2015 р., що допомогло зменшити негативний вплив високого рівня інфляції на найуразливіші верстви населення. Це означатиме додаткові витрати з бюджету в розмірі 9,9 млрд. грн. Крім того, ми перерозподілили деякі суми фінансування (5,6 млрд. грн.), що призначались різним галузевим міністерствам, виділивши їх на оборону і збільшивши видатки на погашення заборгованості по відшкодуванню ПДВ, що зросла з початку року. На кінець грудня 2015 р. ми також зменшили суму переплати по податку на прибуток підприємств до 23,9 млрд. грн. порівняно із з 25,2 млрд. грн. на кінець 2014 року.

24. Верховна рада затвердила Державний бюджет на 2016 рік, узгоджений із цільовим показником дефіциту сектору загальнодержавного управління на рівні 3¼ відсотків ВВП, що є надзвичайно важливим для подальшого поступового

фіскального коригування та укріплення стабільності (попередній захід). Для досягнення цього цільового показника потрібно було врівноважити бюджет, враховуючи необхідність: (i) компенсувати разові втрати надходжень, що мали місце в 2015 році; (ii) виділити додаткові кошти з бюджету на соціальну допомогу з оплати енергоносіїв для пом'якшення негативного впливу на домогосподарства в результаті наступного зростання ціни на газ; та (iii) компенсувати втрати надходжень від зниження ставки єдиного соціального внеску.

25. Верховна рада також затвердила низку змін в податковій політиці на підтримку Державного бюджету на 2016 рік (також попередній захід для завершення цього перегляду), спрямованих на: (i) значне зниження рівня оподаткування фонду заробітної плати, що був зависоким порівняно з міжнародними стандартами і призвів до значного рівня тіньової зайнятості і заниження даних про рівень заробітної плати; (ii) розширення бази оподаткування та зменшення можливостей для уникнення оподаткування та корупції; та (iii) підвищення деяких податків для виконання цільових показників за програмою. Ключовими елементами цих змін, які набули сили з 1 січня 2016 року, є:

- a. *Внески на соціальне забезпечення.* Були уніфіковані різні ставки єдиного соціального внеску і введена єдина ставка в розмірі 22 відсотки, яку сплачуватиме тільки роботодавець, а також була підвищена верхня межа бази внесків на соціальне забезпечення з чинних 17 до 25 мінімальних зарплат.
- b. *ПДВ.* Було скасовано спеціальний режим ПДВ в сільському господарстві, який звільняв сільськогосподарських виробників від оподаткування ПДВ. Відповідне рішення набере чинності з 1 січня 2017 року. В якості перехідного заходу виключно на 2016 рік було встановлено вимогу для виробників зерна сплачувати в бюджет 85 відсотків, для виробників тваринницької галузі (великої рогатої худоби та молока) – 20 відсотків та для інших сільгоспвиробників – 50 відсотків від отримуваної ними суми ПДВ. До кінця червня 2016 р. ми переглянемо функціональні аспекти цього перехідного заходу, для реалізації якого, можливо, потрібно буде запровадити єдиний відсоток перерахування в бюджет, щоб не знизився обсяг надходжень. Ми налаштовані не продовжувати перехідний захід і не вноситимемо зміни в п.4 статті 2 розділу XIX Податкового кодексу, що вимагає припинення застосування спеціального режиму ПДВ з 1 січня 2017 року. Починаючи з цієї дати загальний режим оподаткування ПДВ застосовуватиметься однаково для всіх сільгоспвиробників. Ми також встановили ПДВ на транзит газу, що замінить діючий режим оподаткування рентою.
- c. *Відшкодування ПДВ.* Для сталого вирішення проблеми періодичного накопичення заборгованості з відшкодування ПДВ ми більше не включаємо прогнозний обсяг відшкодування ПДВ в додатки до бюджету на відповідний рік, а Міністерство

фінансів не включає суму відшкодувань ПДВ в помісячний план надходжень (розпис) державного бюджету.

- d. *Акцизи.* З огляду на знецінення гривні і високий рівень інфляції, ми підвищили специфічні ставки акцизних податків на алкоголь (на 50 %), пиво (на 100 %), тютюнові вироби (на 40 %), а також на бензин і дизельне паливо (на 13 %).
- e. *Податок на прибуток підприємств.* Ми залишили ставку податку незмінною в розмірі 18 відсотків. Щоб мати можливість скористатися додатковими бюджетними надходженнями на тлі зниження внесків на соціальне забезпечення вже в 2016 році, ми запровадили щоквартальні нарахування і сплату податку на прибуток підприємств.
- f. *Податок на доходи фізичних осіб.* Ми запровадили єдину ставку 18 відсотків, яка замінила дві ставки - 15 та 20 відсотків, і надалі не оподатковуватимемо половину розміру мінімальної заробітної плати лише тим особам, чий дохід складає менше 1,4 мінімальних заробітних плат.
- g. *Спрощений режим оподаткування.* Ми збільшили ставки для платників єдиного податку, що належать до III і IV груп і знизили поріг для платників третьої групи з 20 до 5 млн. грн.
- h. *Оподаткування майна.* Ми підняли ставку та розширили базу податку на нерухомість, включивши до бази будинки і квартири класу «люкс», та розширили податкову базу для нещодавно введеного податку на автомобілі класу «люкс».
- i. *Оподаткування газовидобувної галузі.* Ми знизили ставки ренти на газ, який видобувається в комерційних цілях, до 29 відсотків (із свердловин глибиною менше 5 тисяч метрів) та 14 відсотків (із свердловин глибиною понад 5 тисяч метрів) з 55 відсотків та 28 відсотків відповідно. Ми розглядаємо можливість внесення до кінця червня 2016 року додаткових змін в систему оподаткування нафтогазової галузі і запровадити єдину ставку роялті для кінцевого диференціювання за глибиною свердловин і надбавку до податку на прибуток підприємств. Ми також знизили з 1 квітня 2016 року ставки рентних платежів за видобуток газу для ПАТ «Укргазвидобування» та «Укрнафта» до 50 відсотків з чинних 70. Для компенсації потенційних втрат доходів компаній «Укргазвидобування» і «Укрнафта» ми [збільшили] з 1 травня 2016 р. ціну реалізації газу для ПАТ «Укргазвидобування» до [160] дол. США, включаючи ПДВ.
- j. *Інші заходи на стороні надходжень.* Ми збільшили рентні платежі за видобуток бурштину і підвищили дивіденди, сплачувані підприємствами державної форми власності, збільшивши обов'язкову державну частку до 75 відсотків. До кінця

травня 2016 року ми також ухвалимо законодавчі акти, що дозволять легалізувати видобуток бурштину.

26. Ми доповнили нашу реформу податкової політики потужними заходами з поліпшення адміністрування надходжень з метою посилення дотримання податкового законодавства. Реалізація нещодавно затвердженого плану реформ адміністрування надходжень, що є важливим пріоритетом на 2016 рік, допоможе розбудувати ефективну систему стягнення доходів до бюджету, що забезпечує справедливе і прозоре застосування податкового законодавства і сприяє дотриманню податкових вимог і розвитку приватного сектору. Ми визнаємо, що податковий компроміс матиме руйнівну дію на дотримання податкових вимог, тому впродовж терміну дії програми ми утримаємося від запровадження будь-якого виду податкової амністії. Крім того, на кінець грудня 2015 року ми перевели всіх великих платників податків в Інспекції з обслуговування великих платників (**структурний «маяк»**). З кінця грудня 2015 р. Державна фіскальна служба (ДФС) розпочала запровадження нових організаційних принципів, передбачених планом реформи адміністрування надходжень (**структурний «маяк»**). Ми [в основному, завершили] процес скорочення чисельності ДФС приблизно з 58 000 до майже 41 150 працівників станом на кінець квітня 2016 року. В 2016 році наші наступні зусилля в напрямку посилення адміністрування надходжень будуть зосереджені на таких питаннях:

- a) Подальші досягнення у виконанні плану реформ надходжень. Верховна рада [ухвалила] законодавчі акти, які (i) дозволять збільшити кількість посад заступників Голови; (ii) роз'яснюють взаємодію регіональних митниць та інших підрозділів ДФС, що передбачає об'єднання 50 регіональних структур в 25 податково-митних регіонів; і (iii) запроваджують один рівень для внутрішнього врегулювання суперечок. Ми очікуємо повного запровадження нових механізмів до кінця вересня 2016 р.
- b) Крім того, ми розробили законопроект, яким запроваджуються критерії визначення «власника великого капіталу» (High Net Worth Individuals) і вони включаються в нову програму перевірок, і який надає ДФС право доступу до даних банківського рахунку таких осіб за наявності дозволу відповідних правоохоронних органів. Ми запровадимо потужні захисні механізми, що запобігатимуть зловживанням при роботі з банківською інформацією фахівців ДФС. Законопроект також скасовує мораторій на проведення податкових перевірок платників податків, річний оборот яких не перевищує 20 млн. грн., вдосконалює законодавчу основу для посилення можливості стягнення боргу адміністративним шляхом, в тому числі скасувавши вимогу про необхідність рішення суду для примусового стягнення боргу, надає ДФС повноваження застосовувати непрямі методи оцінки для отримання точної суми зобов'язань платників по сплаті податків і єдиного соціального внеску. Ми очікуємо, що

цей законопроект буде ухвалений до кінця червня 2016 року (новий структурний «маяк»).

- c) Ми визнаємо, що адекватна оплата праці спеціалістів ДФС є важливою складовою нашої стратегії добropорядності. Тож, паралельно із завершенням перевірки і повторним призначенням спеціалістів ми проведемо цільову реформу оплати праці співробітників ДФС з метою довести її до рівня, співставного з оплатою праці в інших державних установах, де відбулась реформа (напр., в дорожній поліції) і забезпечити належне фінансування ключових інформаційних систем і митниць впродовж 2016 року, але в межах поточних бюджетних асигнувань ДФС. Ми також зробим пріоритетом підвищення професійних стандартів ДФС.
- d) Для покращення дотримання вимог по сплаті єдиного соціального внеску, починаючи з 1 січня 2017 року ми узгодимо бази єдиного соціального внеску і податку на доходи фізичних осіб і запропонуємо можливість подання єдиної звітності по цих податках і їх сплаті загальною сумою. Для сприяння досягненню цих цілей до кінця травня 2016 року ми підготуємо відповідний план і програму підвищення обізнаності платників податків.
- e) Ми створили нове управління внутрішніх розслідувань в ДФС і винайняли для роботи в ньому нових співробітників, які спільно з іншими державними установами здійснюватимуть оцінку ризиків, аналізуватимуть річні декларації про активи високопосадовців ДФС і проводитимуть розслідування в рамках наших заходів боротьби з корупцією. Діяльність управління розслідувань контролюватиме нещодавно створена група експертів, які забезпечить публікацію результатів їх моніторингу на щорічній основі. Крім того, для покращення репутації податкової міліції в суспільстві ми змінимо її імідж, здійснимо її демілітаризацію та посилимо спроможність. Щоб здійснювати моніторинг змін у її сприйнятті суспільством ми почнемо проводити регулярні незалежні опитування.
- f) На додачу до фіскальної ролі реформа митної служби, що наразі відбувається, сприятиме полегшенню торгівлі і посилюватиме безпеку суспільства за рахунок більш ефективного контролю на кордоні. Як передбачено планом реформування адміністрування доходів, нашою метою є призначення до кінця травня 2016 року нового заступника Голови ДФС, відповідального за роботу митних органів. Ми запровадимо програму пост-митного аудиту, спростимо, додатково автоматизуємо і раціоналізуємо процедури митного оформлення, зведемо до мінімуму випадки фізичної перевірки вантажів, розробимо і опублікуємо комплексний план заходів для митних органів і посилимо координацію дій із Державною прикордонною службою для скорочення вхідного потоку нелегальних товарів і забезпечення обміну інформацією між митними органами

- і основними торгівельними партнерами. Ми визначили низку ключових проектів в сфері ІКТ, що мають найвищий пріоритет для митниці, і здійснюємо пошук зовнішнього фінансування. Ми також вдосконалимо порядок оцінки митної вартості, запровадивши найкращі європейські практики, і з 3-го кварталу 2016 р. будемо сприяти застосуванню процедури умовного випуску товарів як способу уникнути небажаних затримок з обробкою декларації. До кінця серпня 2016 року ми підготуємо проектний план з подальшого розвитку управління ризиками, щоб посилити існуючі слабкі місця, майбутні плани і вимоги, а також вирішити організаційні питання і питання управління. До кінця червня 2016 р. ми також ухвалимо зміни в Митному кодексі, що дозволять гармонізувати вимоги щодо повноважного економічного оператора із законодавством ЄС. З метою мінімізації можливих втрат доходів в пунктах пропуску через державний кордон і на внутрішніх пунктах митного оформлення через слабкі кордони, ми ініціюватимемо інспектування цих слабких місць третьою стороною, щоб до кінця 2016 року завершити його принаймні в п'яти найбільших пунктах перетину кордону і внутрішніх пунктах митного оформлення.
- g) У рамках консультацій з фахівцями МВФ, ми до кінця травня 2016 р. запровадимо ключові показники продуктивності (КПП) ДФС на 2016 рік. Ці цільові показники зосереджуватимуться, між іншим, на результатах основної діяльності податкової і митної адміністрації (в тому числі проведенні аудитів, стягненні податкового боргу, погашенні накопиченої заборгованості по відшкодуванню ПДВ і внутрішній реорганізації. До кінця травня 2016 року ми також розробимо пропозицію стосовно вирішення проблеми передплати податку на прибуток підприємств, що накопичилась за останні декілька років.
- h) До кінця 2016 року для зменшення непотрібної бюрократії ми перетворимо ДФС на єдиний орган, що стане заміною існуючим наразі декільком органам, і сприятимемо ефективності і якості реалізації нею управлінських рішень.

27. Для виконання узгоджених за програмою цільових показників дефіциту бюджету ми також розробили постійні заходи економії видатків в контексті середньострокової реформи з метою поліпшення ефективності та якості державних послуг:

- a. *Пенсійна реформа.* В найближчі роки демографічні тенденції і різке зниження ставки єдиного соціального внеску призведуть до суттєвого зростання структурного дефіциту Пенсійного фонду, покриття якого вимагатиме значних субсидій з державного бюджету. Щоб вирішувати ці завдання на довгостроковій основі і мати змогу забезпечувати більш адекватні пенсії для пенсіонерів у середньостроковій перспективі, ми налаштовані на реалізацію багатоетапної стратегії реформ:

- Ми вже здійснили перший етап реформ в 2015 р., скасувавши спеціальні пенсії для держслужбовців та інших привілейованих категорій пенсіонерів і збільшивши пенсійний вік і необхідний стаж для низки професій, представники яких мають право на достроковий вихід на пенсію. Ми також продовжимо практику утримання частини пенсій працюючих пенсіонерів, що була запроваджена в березні 2015 р., до кінця 2016 року, відв'яжемо розмір максимальної пенсії від розміру мінімальної заробітної плати і залишатимемо його незмінним на рівні 10 740 грн.
 - На другому етапі реформ ми продовжимо відміну спеціальних привілеїв і звільнень від застосування загальної системи пенсійного забезпечення, приводячи деякі з його положень у відповідність із поточними потребами. У цьому зв'язку, як **попередній захід** для його перегляду ми; (i) застосували правила загальної системи пенсійного забезпечення для працівників сфери охорони здоров'я та освіти; і (ii) встановили право дострокового виходу на пенсію при досягненні 57 років для всіх професій, представники яких мають право на такий достроковий вихід.
 - Для третього етапу реформ ми здійснимо оперативний огляд переліку професій, представники яких мають право на достроковий вихід на пенсію, і ухвалимо законопроект, спрямований на скорочення до кінця вересня 2016 р. загальної кількості осіб, які підпадають під його дію, принаймні на дві п'ятих (новий **структурний «маяк»**) і на період дії програми ми не додаватимемо в цей перелік нові професії. До кінця вересня 2016 р. ми також ухвалимо законодавство (новий **структурний «маяк»**), що дозволить (i) відокремити доплати різним категоріям пенсіонерів від трудових пенсій і перевести їх фінансування з Пенсійного фонду в Державний бюджет; (ii) . з 2017 року забезпечити перевірку розміру доходів для отримувачів цих доплат, щоб зробити систему більш справедливою і вивільнити ресурси для більш ефективного зниження рівня бідності; а також (iii) поступово збільшити і запровадити єдиний пенсійний вік для виходу на пенсію різних категорій працюючих з 1 січня 2017 р. для врахування демографічних змін і, таким чином, почати стабільно скорочувати видатки на пенсійне забезпечення відносно ВВП, краще ув'язувати виплати і внески і зробити систему фінансово життєздатною в середньостроковій перспективі.
 - Допоки всі зазначені вище заходи не будуть прийняті, і пенсійна система не буде функціонувати стабільно, ми утримаємося від запровадження другого рівня пенсійної системи.
- b. *Фонд заробітної плати.* Заробітна плата в бюджетній сфері зросте з урахуванням росту мінімальної заробітної плати на 5 відсотків з 1 травня 2016 р. і на 7 відсотків з 1 грудня 2016 р., що компенсує працівникам бюджетної сфери очікуваний рівень інфляції.

- c. *Реформа системи соціальної допомоги та соціального страхування.* Ми вдосконалимо адресність та посилимо прогресивний характер низки програм соціальної допомоги за рахунок покращення перевірки матеріального стану; раціоналізуємо та консолідуємо програми, які мають подібні цілі; та приведемо субсидії на комунальні послуги у відповідність із цінами на природний газ, які домінують на міжнародному ринку. Крім того, до кінця червня 2016 р. Міністерство фінансів завершить перевірку отримувачів пенсій та соціальної допомоги і зверне стягнення з осіб, що отримували їх незаконно, та скоротить адміністративні витрати фондів соціального страхування.
- d. *Реформа системи освіти.* Ми продовжимо докладати зусиль для поліпшення ефективності та стандартів освіти. Реформи, що будуть проведені до вересня 2016 р., також підвищать ефективність видатків, зокрема через: (i) подальшу оптимізацію мережі шкільних закладів за рахунок закриття малих шкіл та переведення учнів до краще обладнаних шкіл; (ii) більшу адресність фінансової допомоги учням та вихованцям навчальних закладів за рахунок вдосконалення перевірки матеріального стану; (iii) оптимізацію системи науково-дослідних установ; (iv) сприяння приватному фінансуванню вищих та професійно-технічних освітніх закладів; а також, (v) передачі частини фінансування професійно-технічних навчальних закладів на нижчі рівні врядування.
- e. *Реформа системи охорони здоров'я.* З метою поліпшення ефективності системи охорони здоров'я та якості послуг населенню, ми впроваджуватимемо реформи в напрямку до більшої децентралізації, більшої автономії управління лікарняними закладами та переходу від фінансування на основі кількості ліжок до фінансування послуг. Повний план реформ буде схвалений Кабінетом міністрів до кінця червня 2016 року. Першим кроком у вирішенні питання значної неефективності системи лікарень стало зниження нами граничного нормативу забезпечення стаціонарними лікарняними ліжками у розрахунку на 10 тис. населення з 80 до 60, ми також плануємо скоротити чисельність медичного персоналу на 10 відсотків до кінця червня 2016 р. Крім того, ми реформували систему державних закупівель фармацевтичної продукції відповідно до європейських стандартів і принципів. Зокрема, закупівлі здійснюються за участю спеціалізованих організацій, починаючи із 2016 року.
- f. *Інші фіскальні заходи.* Ми раціоналізуємо систему субсидій, включаючи субсидії підприємствам державної форми власності; після прийняття нового Закону України «Про державні закупівлі» ми почали проводити електронні закупівлі з 1 квітня 2016 року для центральних органів державного управління і з 1 серпня 2016 р. запровадимо їх для всіх інших державних органів; до середини 2016 р. збільшимо спільну оплату або скоротимо витрати на програми культури та громадського транспорту; та оптимізуємо кількість державних установ. Впродовж 2015 року ми реорганізували десять і ліквідували вісім державних установ. За

допомогою ЄС ми розпочали розробку комплексної стратегії реформування державного управління, і ми забезпечимо її повне узгодження із нашою середньостроковою фіскальною програмою. Подальше скорочення чисельності зайнятих в державному секторі може забезпечити простір для цільового підвищення заробітної плати на підтримку зусиль із боротьби з корупцією.

28. Крім того, ми посилимо наш бюджетний процес, щоб стимулювати більш ефективно використання державних коштів. Відповідно до рекомендацій місії технічної допомоги МВФ ми маємо намір організаційно оформити процес аналізу видатків. На підтримку цього процесу ми запровадимо суворі бюджетні обмеження для галузевих міністерств, заохочуючи їх визначитись з напрямками економії своїх ресурсів. Ми використаємо процес аналізу видатків для розробки високоякісних заходів із їх скорочення. Ми також переглянемо наш бюджетний процес для підвищення його ефективності. До кінця липня 2016 року ми подамо необхідні зміни, щоб ухвалити їх до кінця вересня 2016 року. Крім того, ми внесемо зміни в Бюджетний кодекс для усунення розподілу на захищені і незахищені статті видатків до кінця 2016 року.

29. Насамкінець, підвищення цін на газ та опалення до рівня собівартості супроводжуватиметься значною додатковою соціальною допомогою із вдосконаленим механізмом її адресного надання для підтримки уразливих домогосподарств. Зокрема:

- a. В бюджеті на 2016 рік ми збільшили обсяги допомоги з оплати вартості енергоносіїв (за програмами пільг і субсидій) з майже 24,4 млрд. грн. в 2015 р. до 35 млрд. грн. в 2016 р. Реформи, заплановані до кінця травня 2016 р., посилять адресність підтримки вразливих верств населення та забезпечать прийнятність цих програм для бюджету, в тому числі за рахунок: (i) скорочення охоплення програм надання пільг на оплату енергоносіїв, залишивши в них лише домогосподарства, участь яких і надалі не залежить від рівня їх доходів згідно із Законом України №76-VIII/2014; (ii) об'єднання пов'язаних видів допомоги до рівнів, передбачених за програмою субсидій на оплату житлово-комунальних послуг; і (iii) перегляду, у рамках консультацій із фахівцями МВФ, формули розрахунку розміру субсидії за розширеною програмою надання субсидій на оплату житлово-комунальних послуг для спрямування субсидій вразливим домогосподарствам і забезпечення стимулів для енергоефективності (існуючий **структурний «маяк»**).
- b. Ми ініціювали створення централізованої системи моніторингу характеристик домогосподарств, що беруть участь в програмах пільг і субсидій на оплату житлово-комунальних послуг. Система містить інформацію про кількість отримувачів, дохід домогосподарства, та суму субсидій. До [1 вересня] 2016 року ми розширимо спроможності системи надавати інформацію про пільги за

розподілом доходів, що має критичне значення для посилення адресності. Ми регулярно аналізуватимемо цю інформацію, щоб перевіряти, чи надається допомога за цими двома діючими програмами належним чином. Ми надіслали заяви на надання субсидій на оплату житлово-комунальних послуг всім домогосподарствам і вжили заходів для управління зростаючою кількістю заявок на надання соціальної допомоги, в тому числі виділивши належні бюджетні ресурси і додатковий персонал.

Е. Політика в енергетичному секторі

30. Ми продовжуємо успішно вирішувати питання покращення фінансування Нафтогазу і здійснювати погоджену реформу енергетичного сектору.

- a. Дефіцит Нафтогазу залишається у рамках програмних показників. У 2015 р. кумулятивний розмір грошового дефіциту сягнув 18,2 млрд. грн (0,9 відсотків ВВП), що нижче за програмний цільовий показник. Ми й надалі налаштовані на усунення дефіциту Нафтогазу до кінця 2017 року.
- b. Було вчасно завершено незалежну діагностику дебіторської заборгованості Нафтогазу компанією ПрайсВотерХаус Куперс із залученням зовнішнього фінансування з боку Департаменту міжнародного розвитку Великобританії (DFID). Об'єднаний звіт, що містить рекомендації стосовно покращення роботи із дебіторською заборгованістю, було передано МВФ і його першу частину було оприлюднено 30 вересня 2015 року.
- c. Ми переглянули формулу для розподільчих рахунків, на які надходять платежі підприємств ТКЕ, для забезпечення отримання НАК «Нафтогазом України» частки коштів, пропорційної поточній вартості газу в тарифі на опалення. В результаті було повернуто «коригуючий коефіцієнт», що дозволяє НАК «Нафтогазу України» поступово стягувати з підприємств ТКЕ заборгованість, накопичену з 1 вересня 2015 року. Ми будемо вживати будь-яких необхідних заходів для забезпечення подальшого функціонування розподільчих рахунків.
- d. Ми прийняли більшу частину нормативних документів, необхідних для покращення застосування нового Закону «Про ринок природного газу», що вступив в дію з 1 жовтня 2015 р. Ці нормативні документи сприятимуть встановленню цін на газ на перехідний період до 2017 р. на рівні нижче міжнародного паритету та наданню субсидій вразливим верствам споживачів.
- e. Ми розширили сферу застосування дозволених державних гарантій, передбачених в бюджеті на 2016 р. на загальні цілі та на запозичення Нафтогазу на суму щонайменше 700 млн. дол. США, а також зовнішні гарантії

міжнародних фінансових організацій та приватних сторін, надані на користь Нафтогазу.

- f. Ми гарантуємо, що мораторій на стягнення Нафтогазом заборгованості енергогенеруючих компаній та держпідприємств, скасування якого було умовою першого перегляду програми, не буде введений повторно. Тож, ми відмінили рішення Верховної ради про подовження мораторію на примусове стягнення надходжень компанії «Енергоатом».

31. Крім того, ми прискорили наші заходи, спрямовані на усунення дефіциту НАК «Нафтогаз «України» і запровадження змін в газовому секторі.

- a. Відображенням нашої налаштованості збільшити ціни на газ та теплоенергію до рівня покриття витрат на основі паритету імпорту стало прийняття і оприлюднення Кабінетом Міністрів рішення про запровадження з 1 травня 2016 р. єдиного роздрібного тарифу на газ і доведення його до рівня повного покриття витрат (**попередній захід** для цього перегляду). Було також [прийняте і оприлюднене] рішення про збільшення роздрібних тарифів на теплову енергію до рівня, співставного з ціною на газ на основі повного паритету імпорту з 1 травня 2016 р. (**попередній захід** для цього перегляду). В рамках цих попередніх заходів ми [також переглянули] Зобов'язання з обслуговування населення (постанова Кабінету Міністрів України №758) для забезпечення вільного визначення тарифів на газ в майбутньому і на газ в структурі тарифів на теплову енергію постачальниками на основі ринкових принципів. Тож, ми гарантуємо, що Нафтогаз встановлюватиме ціни на рівні повного покриття витрат. Для подальшого покращення стягнення Нафтогазом боргів підприємств ТКЕ ми до кінця квітня 2016 р. ухвалимо постанову Кабінету Міністрів, якою запровадимо компенсації за технологічні втрати в тарифах на теплову енергію і встановимо цільові показники для зниження технологічних втрат.
- b. Крім того, до кінця квітня 2016 р. ми [прийняли] зміни, що залишились (законопроект №3325), необхідні для сприяння застосуванню нового Закону України «Про ринок природного газу».

F. Урядування, бізнес клімат та реформа державних підприємств

32. Ми досягли прогресу в проведенні наших структурних реформ, спрямованих на подолання корупції, покращення бізнес клімату та вдосконалення управління об'єктами державної власності. Ми продовжимо здійснювати ці реформи, націлені на перебудову економіки в майбутні періоди.

33. *Боротьба із корупцією.* Ми налаштовані на прискорення здійснення антикорупційної реформи. Ми, в основному, завершили формування сприятливих

законодавчих рамок для ключових правових та інституційних реформ, що наразі дозволять нам зосередитись на їх реалізації. Зокрема:

- a. Ми забезпечили початок діяльності Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) (**структурний «маяк»** на кінець січня 2016 р.). Воно почало прийом на роботу та підготовку свого персоналу. З передбаченої загальної кількості 700 співробітників, приблизно [224], включаючи [82] детектива, були призначені на посаду та проходять підготовку. Загалом, керівництво НАБУ планомірно виконує План дій, розроблений за підтримки різних донорів.
- b. Ми також ухвалили законодавство з питань діяльності агентства з повернення та управління активами і конфіскації та арешту активів. Останнє забезпечує спроможність НАБУ здійснювати попередні заходи, такі як замороження і арешт активів з метою попередження будь-якої торгівлі, передачі або реалізації активів згідно з рекомендаціями 4 FATF 4.
- c. Міністерство фінансів розробило стратегію реформування системи звітності з питань фінансового моніторингу. Ця реформа покликана допомогти зосередити зусилля установ, що подають звітність, на підозрілих операціях, як це визначено Групою з протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму (FATF), замість того, щоб надсилати безліч звичайних звітів щороку, більшість з яких не містить корисної інформації і вимагає обтяжливої ручної обробки банками. Стратегія була оприлюднена після проведення консультацій із зацікавленими представниками державного і приватного секторів за підтримки місії МВФ з технічної допомоги.
- d. НБУ запровадив інструменти виїзного і безвиїзного контролю дотримання законодавства з питань фінансового моніторингу на основі оцінки ризиків, зосередившись на ризиках, пов'язаних із вітчизняними політично значущими особами, і скористувавшись для цього технічною допомогою, наданою фахівцями МВФ.
- e. Ми створили Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру, до сфери відповідальності якої належатиме нагляд за розслідуваннями НАБУ. Антикорупційний прокурор та два його заступники були призначені відповідно до процесу, що забезпечував широку підтримку з боку громадськості, що було **попереднім заходом** цього перегляду, і їм були надані необхідні приміщення.
- f. Ми також внесли поправки до Закону України «Про прокуратуру» з метою забезпечення своєчасного, справедливого та виваженого процесу призначення антикорупційних прокурорів, про що було досягнуто попередньої домовленості під час першого перегляду та що описано нижче. Зокрема, внесені поправки до Закону забезпечують нижчевикладене:
 - o Члени Конкурсної комісії повинні бути особами з бездоганною репутацією і

- мати високі професійні якості;
- Подання Генеральним прокурором кандидатур до Конкурсної комісії повинно розглядатися як проміжний захід, допоки не буде створена Рада прокурорів. На цьому етапі членів Конкурсної комісії, які наразі призначаються Генеральним прокурором, буде призначати Рада прокурорів;
 - Конкурсну комісію очолюватиме загальноновизнаний та авторитетний експерт з числа членів, призначених Верховною Радою, що має багатий досвід, зацікавленість або відомий своїми діями на підтримку боротьби з корупцією;
 - Конкурсна комісія надасть Генеральному прокуророві лише по одному кандидату на кожну з трьох позицій (голови та двох заступників голови антикорупційної прокуратури) після отримання підтвердження того, що кандидат задовольняє вимоги прийнятності, визначені в Законах України «Про очищення влади» і «Про запобігання корупції», і вимоги для надання допуску до секретних матеріалів згідно Закону «Про державну таємницю».
 - Повноваження із призначення на посаду та звільнення іншого прокурорського та не-прокурорського персоналу антикорупційної прокуратури повинні бути надані голові антикорупційної прокуратури.
- Крім того, Верховна рада прийняла зміни в законодавстві, що уможливають запуск комплексної електронної системи розкриття інформації про активи і доходи високопосадовців. Ключовими характеристиками цієї системи є: (i) розкриття інформації про активи високопосадовців в межах юрисдикції НАБУ, в тому числі інформації про кінцевих власників і сторони, що здійснюють контроль будь-яких коштів або інших активів (згідно визначення FATF); (ii) заборона високопосадовцям отримувати будь-які подарунки і активи крім тих, що мають дуже невисоку ціну; і (iii) використання НАБУ своїх повноважень для забезпечення надійності інформації про ці активи і доходи на будь-якому етапі. Електронна система декларування активів і доходів високопосадовцями [була введена в дію] Національним антикорупційним бюро України (НАБУ) (**попередній захід** для цього перегляду). Ми налаштовані вносити будь-які подальші необхідні зміни в систему розкриття інформації для забезпечення її ефективності.
 - В перспективі для подальшого посилення антикорупційних зусиль ми здійснимо такі заходи:
 - До [кінця червня 2016 року] ми подамо до Верховної ради законопроект (новий **структурний «маяк»**), щоб забезпечити можливість для НАБУ: (i) застосовувати широкий спектр методів розслідування, включаючи операції під прикриттям, перехоплення повідомлень, доступ до комп'ютерних систем і контрольовані поставки, не вдаючись до використання інфраструктури інших

- установ; (ii) виявляти активи без попереднього повідомлення власника; і (iii) утримувати в таємниці факти взаємної правової допомоги, зокрема, у випадку надсилання запитів про надання документації іноземними установами, в тому числі банківських даних; (iv) можливість використовувати за погодженням із спеціальним антикорупційним прокурором досвід і знання інших правоохоронних органів, для ведення поточних кримінальних справ проти осіб, які підпадають під юрисдикцію НАБУ, та (v). можливість збільшити розмір оплати працівників, що не займаються слідством, (в тому числі аналітиків і співробітників спеціальних підрозділів) відповідно до існуючого рівня оплати детективів.
- o Для моніторингу результатів запровадження законодавчої бази для боротьби з корупцією НАБУ публікуватиме статистику щодо корупційних діянь, пов'язаних з високопосадовцями, що підпадають під юрисдикцію НАБУ, на інтернет-сторінці, яка буде у вільному доступі для громадськості (відповідно до форми, детально викладеної у пункті [...] Технічного меморандуму про взаєморозуміння). До кінця квітня 2016 р. буде опубліковано інформацію за перший квартал 2016 р. У подальшому щоквартальне оприлюднення цієї статистики буде відбуватися до кінця наступного після завершення кварталу місяця.
 - o До кінця червня 2016 р. року всі високопосадовці повинні подати інформацію про наявні активи і декларацію про доходи за 2015 рік в електронному вигляді, як визначено Статтею 46 Закону №2014/49 «Про запобігання корупції» і, невдовзі після подання цієї інформації, громадськості буде забезпечений відкритий доступ до неї через єдиний інтернет-сайт (новий **структурний «маяк»**).
 - o До кінця квітня 2016 року НБУ розпочне цільові перевірки банків, що мають високий ризик їх неналежного використання корупціонерами, які зосереджуватимуться на регуляторних вимогах до належної перевірки клієнтів і політично значущих осіб. Ми вживаємо заходів для реалізації прийнятої стратегії реформування системи звітності з питань фінансового моніторингу, щоб забезпечити до кінця 2016 р. імплементацію необхідних правових, регуляторних та інституційних змін.
 - g. До кінця [квітня] 2016 р. ми ухвалимо Закон України «Про бізнес-омбудсмена». Закон включатиме положення, які забезпечать відповідні повноваження, імунітет згідно з міжнародною практикою та доступ до інформації для виконання його функцій.

34. **Реформування судової системи.** У царині судової реформи основні зміни, що розробляються, вимагатимуть доповнень до Конституції. Дотепер Конституційний комітет, створений Президентом України, розробив проект змін до Конституції

стосовно судової реформи, який 26 жовтня 2015 року отримав схвальну оцінку Венеціанської комісії. Серед іншого, проект забезпечує таке: відміну випробувального терміну для суддів; відміну «порушення присяги» як підстави для звільнення суддів; запровадження конкурсного підходу до призначення суддів; формування складу Вищої ради юстиції у спосіб, що забезпечить обрання більшості суддів шляхом голосуваннями інших суддів; а також усунення інших політичних факторів. Проект був поданий у Верховну раду 25 листопада 2015 р. Очікується, що він буде затверджений в першому читанні в [] 2016 року. Було також досягнуто прогресу в наступних питаннях:

- a. Процедура виконання судового наказу про сплату та арешт коштів на рахунку. Ми стабільно рухаємось вперед у виконанні структурного «маяка» стосовно судового наказу про сплату та арешт коштів на рахунку. В цьому зв'язку закінчується робота з розробки і подальшого подання до Верховної ради законопроекту, яким вноситимуться зміни до відповідних положень Цивільного процесуального кодексу. Також необхідно буде внести зміни до Господарського процесуального кодексу для приведення його положень у відповідність зі змінами у Цивільному процесуальному кодексі. Тому ми просимо переглянути структурний «маяк» для того, щоб внести необхідні зміни в Господарський процесуальний кодекс для їх прийняття до кінця червня 2016 року (змінений **структурний «маяк»**).
- b. Вища рада юстиції та Вища кваліфікаційна комісія. З червня 2015 р. Вища рада юстиції – орган, що відповідає за внесення подань про призначення суддів на посади та звільнення їх з посад, а також здійснює дисциплінарне провадження відносно діяльності суддів – відновила свою діяльність завдяки призначенню членів Ради в кількості, необхідній для забезпечення кворуму, і виділенню необхідних коштів з бюджету. До кінця березня 2016 року ми підготуємо стратегію, щоб дати можливість Вищій раді юстиції та Вищій кваліфікаційній комісії завершити розгляд дисциплінарних справ протягом 12 місяців.
- c. Судовий збір. Прийнятий в травні 2015 р. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору», відповідно до якого підвищується розмір судового збору (структурний «маяк» на кінець травня 2015 р.), передбачає початок його виконання з 1 вересня 2015 р. В зв'язку з цим, Державна судова адміністрація України (ДСА) розпочала виконання положень Закону і вже зафіксувала зростання надходжень від судового збору. ДСА також ретельно відслідковуватиме, чи призводитиме вимога щодо збільшення судового збору до скорочення кількості необгрунтованих позовів, що також є одним із завдань цього Закону.

35. **Бізнес клімат та дерегуляція.** Ми виконуємо, хоч із певною затримкою, план дій з усунення регуляторних та законодавчих перешкод на шляху покращення бізнес-клімату. В цьому контексті щомісячні звіти про виконання плану після їх подання до

Кабінету Міністрів оприлюднюються на сайтах Державної регуляторної служби і Кабінету Міністрів. В майбутньому:

- a. Кабінет міністрів здійснюватиме всі необхідні кроки для забезпечення повного виконання плану дій з дерегуляції із змінами відповідно до чинного законодавства, включаючи публікацію щомісячних звітів про його виконання. Зокрема, пріоритетні заходи, передбачені пп. 1, 2 та 5 цього плану і спрямовані на оптимізацію роз'яснення порядку реєстрації і ведення діяльності підприємства були затверджені Кабінетом Міністрів. Крім того, до кінця травня 2016 року Кабінет Міністрів співпрацюватиме з Верховною радою, щоб забезпечити прийняття законопроектів, необхідних для реалізації заходів 2, 5, 50, 54, 62 і 64 цього плану. В грудні 2015 р. Кабінет Міністрів України затвердив оновлену методологію оцінки регуляторного впливу, що включає обов'язковий кількісний аналіз регуляторного впливу проектів всіх нових законодавчих актів і змін до діючих.
 - b. Ми готуємо повний перегляд регуляторних норм в заздалегідь обраних сферах та галузях, що включає (i) перегляд всіх норм, що впливають на підприємства окремих сфер або галузей; та (ii) підготовку рекомендацій стосовно необхідності їх скасування, перегляду або подальшого використання. Очікується, що цей перегляд буде завершений до кінця червня 2016 року.
 - c. Кабінет міністрів забезпечить повномасштабну дію нещодавно прийнятого Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності». Зокрема, до кінця лютого 2016 р. органи ліцензування в межах їх повноважень подадуть Кабінету Міністрів правила та умови ліцензування, якими визначатимуться переліки документів, необхідні для отримання ліцензії, а також вимоги щодо ведення діяльності ліцензіатами. Дотепер кабінет міністрів вже затвердив 10 умов ліцензування (з 30), а частина, що залишилась, буде затверджена до кінця травня 2016 року. Затримка із поданням або затвердженням цих правил і умов не буде підставою для відмови у видачі ліцензії або для заборони діяльності підприємства.
 - d. Ми ухвалимо закон, яким буде скасовано мораторій на продаж землі. Зокрема, Кабінет міністрів, у рамках консультацій з МВФ, підготує законопроект про обіг земель сільськогосподарського і подасть його до Верховної ради до кінця квітня 2016 року. Прийняття законопроекту Верховною радою очікується до кінця червня 2016 р. (новий **структурний «маяк»**).
36. **Реформа державних підприємств.** Ми продовжуємо рухатись вперед у напрямку реалізації стратегії реформування держпідприємств. Основні елементи нашої стратегії включають: (i) вдосконалення бюджетного нагляду, зокрема, шляхом покращення оцінки фінансових ризиків держпідприємств; ii) посилення корпоративного управління державних підприємств; і (iii) здійснення в

середньостроковій перспективі прозорої приватизації та реструктуризації або ліквідації виявлених підприємств державної форми власності. До конкретних короткострокових заходів відносяться:

а. Оцінка фіскального ризику держпідприємств.

- Ми створили міжвідомчу робочу групу із вдосконалення методики оцінювання фіскальних ризиків, пов'язаних із зобов'язаннями держпідприємств. В цьому зв'язку, ми склали перелік 10 державних підприємств, які несуть найбільші фіскальні ризики і які підлягатимуть реструктуризації. Крім того, в рамках консультацій з фахівцями МВФ ми розробили форму звіту, щоб спростити проведення інвентаризації заборгованості держпідприємств. На цій основі ми розширили охоплення звітності держпідприємств, включивши в неї всю заборгованість 50 найбільших компаній та підготували звіти про обсяг цієї заборгованості.
- Спираючись на ці результати та у рамках стратегії, спрямованої на вдосконалення управління фіскальним ризиком, ми створюємо в Міністерстві фінансів підрозділ з управління фіскальними ризиками. Через цей підрозділ Мінфін запровадить систему моніторингу та аналізу фіскальних ризиків держпідприємств і використовуватиме аналіз як джерело інформації для процесу підготовки бюджету і забезпечуватиме ресурси на випадок будь-якого очікуваного фіскального впливу на бюджет. Згідно з рекомендаціями нещодавньої місії МВФ з технічної допомоги ми гарантуватимемо, що новий підрозділ відповідатиме виключно за моніторинг і аналіз, не втручатиметься в будь-якій формі в керівництві держпідприємствами і не здійснюватиме додатковий контроль за їх діяльністю. Після створення підрозділу ми підготуємо комплексний звіт про фіскальні ризики, що виникають в секторі держпідприємств, який буде включений в бюджетну документацію й оприлюднений на веб-сторінці Міністерства фінансів. Після того, як Міністерство фінансів розбудує спроможність здійснювати управління фіскальними ризиками, пов'язаними з держпідприємствами, ми розширимо аналіз і включимо в нього ширший спектр фіскальних ризиків, з якими стикається Україна, такі як загальні макроекономічні ризики і ризики зміни цін на товари.

б. Корпоративне управління державними підприємствами

- [Був] ухвалений Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України про корпоративне управління об'єктами державної власності», яким вносяться зміни до Закону України «Про управління об'єктами державної власності», спрямовані на посилення структури корпоративного управління держпідприємств та прозорості їх діяльності. Закон дозволяє запроваджувати наглядові ради на підприємствах, що знаходяться в повній

державній власності, і робить обов'язковим проведення зовнішнього аудиту цих підприємств. Щоб уможливити його належну реалізацію та з метою створення незалежних наглядових рад на найбільших унітарних державних підприємствах, Кабінет Міністрів до [кінця квітня 2016 р.] прийме рішення, яким будуть врегульовані процеси створення зазначених наглядових рад, відбору їх членів та інші процедурні питання. Після цього до [кінця вересня] 2016 року ми призначимо незалежні наглядові ради на найбільших унітарних державних підприємствах. Перші аудиторські перевірки цих підприємств на основі фінансової звітності станом на кінець 2015 року будуть завершені до [кінця грудня] 2016 р.

- Зокрема, до [кінця квітня] 2016 року ми [призначили] незалежну наглядову раду НАК «Нафтогаз України» у складі 5 членів, 3 з яких незалежні, а 2 призначені за погодженням з Президентом і Кабінетом Міністрів, що узгоджується із Планом заходів із корпоративного управління.
- Уряд прийняв постанову, яка дозволяє встановлювати для керівників державних підприємств ринковий рівень оплати, що сприятиме кращому узгодженню інтересів акціонерів і керівництва. Крім того, ми запроваджуємо новий порядок призначення керівників найбільш важливих державних підприємств через незалежний комітет.
- МЕРТ прийняло постанову про початок процесу корпоратизації низки великих підприємств державної форми власності і раціоналізацію процедур корпоратизації. МЕРТ також розробило проекти постанов Кабінету Міністрів, якими визначаються чіткі завдання для підприємств державної форми власності і встановлюється порядок розкриття результатів комерційної (ринкової) і некомерційної (неринкової) діяльності державних підприємств у фінансовій звітності.
- Кабінет Міністрів прийняв постанову, якою запроваджуються критерії відбору аудиторів для державних підприємств залежно від розміру цих підприємств. Ми вже визначили початковий перелік 19 великих держпідприємств, на яких згідно з постановою буде проведений аудит, і плануємо розширити цей перелік, включивши в нього 60 найбільших державних підприємств. Ми очікуємо завершити і опублікувати аудиторські звіти для зазначених підприємств до [кінця липня 2016 р.].
- Ми опублікували квартальні і річні звіти про результати роботи 100 найбільших підприємств, і приблизно 800 держпідприємств оприлюднили свої фінансові звіти згідно наших правил розкриття інформації.
- МЕРТ, у рамках консультацій з фахівцями МВФ, розробить план заходів із строками їхнього виконання, яким будуть окреслені: (і) структура

корпоративного управління єдиної національної Холдингової компанії, завданням якої буде управління стратегічними комерційними держпідприємствами, в тому числі порядок призначення наглядових рад, керівників та виконавчих рад, повноваження керівних органів, а також порядок і вимоги до підпорядкування, та (ii) кроки, необхідні для створення Холдингової компанії, включаючи необхідну законодавчу базу і графік.

с. Групування всіх держпідприємств. Ми маємо наміри провести групування всіх держпідприємств, щоб здійснити їх належну класифікацію: залишити під управлінням держави (стратегічні комерційні держпідприємства і ті держпідприємства, які виконують інші стратегічні функції, в тому числі регулюючу, соціальну та оборонну), продати (приватизація), або ліквідувати (ліквідація або банкрутство). Зокрема, Міністерство економічного розвитку і торгівлі:

- підготує, в рамках консультацій з фахівцями МВФ, попередню класифікацію всіх держпідприємств до кінця квітня 2016 р. На цьому етапі ми розглянемо список «стратегічних» підприємств та оцінимо відповідність їх віднесення до «стратегічних», тобто таких, що не підлягають продажу.
- до кінця квітня 2016 року розгляне і розробить поправки до відповідних законів та інших законодавчих актів (за необхідності), які дозволятимуть здійснити класифікацію всіх держпідприємств.
- Після проведення вищезазначеної підготовчої роботи ми (i) спрямуємо зусилля на внесення поправок до відповідного законодавства, які дозволятимуть реалізувати результати класифікації всіх держпідприємств до кінця липня 2016 р.; (ii) завершимо класифікацію всіх держпідприємств в рамках консультацій з МВФ, іншими галузевими міністерствами та іншими державними органами, які здійснюють управління держпідприємствами, та до кінця вересня 2016 р. оприлюднимо результати на сайті МЕРТ (новий структурний «маяк»).

d. Реструктуризація і ліквідація.

- На основі переліку тих державних підприємств, що несуть найбільші фіскальні ризики, спільними зусиллями відповідних профільних міністерств, Міністерства економічного розвитку і торгівлі та Міністерства фінансів ми розробили детальні плани заходів з реструктуризації для п'яти з цих компаній (структурний «маяк» на кінець січня 2016 р.). Відповідні профільні міністерства спільно з МЕРТ і Міністерством фінансів забезпечать належне виконання цих планів з реструктуризації.

- Для кращого розуміння стану наших державних підприємств спільно з галузевими міністерствами ми виступили з ініціативою проаналізувати існуючий портфель держпідприємств для визначення непрацюючих компаній з метою їх подальшої ліквідації. На основі цього аналізу ми підготували список держпідприємств для можливої ліквідації, а також попередні розрахунки бюджетних та інших витрат, пов'язаних з цим процесом.
 - Зосередившись на цих недіючих держпідприємствах, підпорядкованих МЕРТ (приблизно 150 з портфелю, що налічує 354 держпідприємств, підпорядкованих МЕРТ), ми також провели ретельний їх аналіз і для 50 з них склали детальний перелік їх активів, здійснили попередню оцінку вартості активів і зобов'язань перед державою, а також плани ліквідації із визначенням методу ліквідації, проміжних кроків та оцінки вартості заходів.
 - На основі зазначеного вище аналізу уряд планує централізувати функцію ліквідації і передати її одній державній установі. З цією метою до кінця липня 2016 р. Фонд держмайна України (ФДМУ) і МЕРТ, в рамках консультацій з фахівцями МВФ, здійснять аналіз, щоб визначитись із необхідною законодавчою і правовою базою і підготувати відповідні зміни в ній, а також оцінити потребу в ресурсах – фінансових і людських - для виконання цього завдання.
- е. **Приватизація.** Ми налаштовані на прискорення приватизації держпідприємств із забезпеченням відкритого і прозорого процесу, спрямованого на залучення стратегічних інвесторів, що розкриють весь потенціал приватизованих підприємств. Ми розробимо стратегію приватизації до кінця червня 2016 р. Тим часом:
- Кабінет Міністрів прийняв постанову, якою визначив перелік 10 державних підприємств, що підлягають пріоритетній приватизації за участю радників. На цій підставі постановою Кабінету Міністрів ми затвердили плани заходів для цих компаній, в яких для кожного державного підприємства визначені ключові параметри і умови процесу, в тому числі строків виведення підприємства з державної власності, метод приватизації і проміжні кроки, яких потрібно вжити. Акції всіх компаній з переліку підприємств, що підлягають пріоритетній приватизації, затвердженого Кабінетом Міністрів, вже передані Фонду держмайна України. Після цього ми розпочнемо їх приватизацію, вживаючи необхідних заходів для забезпечення відкритості і прозорості процесу.
 - У цьому зв'язку Верховна рада ухвалила зміни до Закону України «Про приватизацію», з метою відміни вимоги щодо обов'язкового продажу 5-10 відсотків акцій через фондову біржу та встановлення механізму залучення та оплати послуг радників до проведення приватизації. До кінця квітня 2016

року Кабінет Міністрів ухвалить необхідні законодавчі акти, якими будуть запроваджені критерії відбору радників.

- Ми також ухвалимо необхідні законопроекти, якими буде скорочений перелік компаній, приватизація яких заборонена. Зокрема, законопроект «Про перелік об'єктів державної форми власності, що не підлягають приватизації» нещодавно ухвалений урядом, буде прийнятий парламентом до [кінця травня 2016 р.]. Законопроект дозволяє здійснювати приватизацію і корпоратизацію зростаючої кількості державних підприємств [і скоротить кількість держпідприємств, що не підлягають приватизації до 705]. Після цього до [кінця червня] 2016 року Кабінет Міністрів затвердить необхідні укази, якими ці державні підприємства будуть включені в план приватизації і їх акції будуть передані ФДМУ.
- Крім того, до кінця квітня 2016 р. ми спільними зусиллями МЕРТ і ФДМУ підготуємо перелік заходів для попередження виведення активів з державних підприємств, обраних для приватизації, обмеживши право керівництва таких держпідприємств (i) брати на себе довгострокові контрактні зобов'язання (терміном більше [6] місяців), і (ii) здійснювати операції, сума яких – окремо або сукупно – перевищує певний ліміт. Ці заходи забезпечать персональну відповідальність керівників держпідприємств за порушення цих зобов'язань і право виходу з усіх відповідних угод після проведення приватизації. Єдиним винятком для обмежень, визначених пп. (i) і (ii) вище, будуть випадки, коли відповідні операції були попередньо письмово ухвалені ФДМУ. Ми очікуємо, що Кабінет Міністрів своєю постановою затвердить зазначений перелік заходів до кінця травня 2016 р.
- ФДМУ сприятиме залученню радників (незалежних консультантів, експертів) відповідно до передової іноземної практики, які підготують та подадуть ФДМУ пакети інформації стосовно ПАТ «Одеський припортовий завод». Інформаційні пакети включатимуть звіти про комплексну юридичну перевірку постачальників та звіти про аудит компанії. Аудиторські перевірки фінансової звітності за результатами станом на кінець грудня 2015 року і згідно з передовою міжнародною практикою наразі завершилися. [Оскільки фінансова звітність ПАТ «Одеський припортовий завод» не була складена за стандартами МСФЗ, в аудиторському звіті відображається відсутня фінансова інформація, де це актуально.] Крім того, ми проводимо додаткові аудити (податкові, екологічні), здійснюючи всі необхідні кроки, в тому числі оцінку незалежним оцінювачем, що необхідні для надійного і прозорого процесу приватизації. Ми очікуємо, що підготовка інформаційного пакету для ПАТ «Одеський припортовий завод» буде завершена до 15 травня 2016 р.

- ФДМУ створить конкурсні комісії, що до кінця червня 2016 року здійнять розробку умов приватизаційних конкурсів для ПАТ «Одеський припортовий завод». Крім іншого, ці умови включатимуть: кваліфікаційні критерії для потенційних покупців, зобов'язання інвесторів і стартову ціну для конкурсного продажу.
- Нашою метою буде розпочати конкурс з приватизації Центренерго до кінця серпня 2016 року і до кінця 2016 року завершити його продаж за тією самою процедурою, що і для ПАТ «Одеський припортовий завод». Аналогічним чином впродовж 2016 року ми плануємо провести конкурсний продаж АТ Харківобленерго, ВАТ Запоріжжяобленерго, ПАТ Миколаївобленерго, ПАТ Хмельницькобленерго, ВАТ Тернопільобленерго за тією ж самою процедурою.

III. Моніторинг реалізації програми

37. **Реалізація напрямків політики, передбачених програмою, й надалі здійснюватиметься через моніторинг попередніх заходів, дотримання кількісних критеріїв ефективності, індикативних цілей, постійно діючих критеріїв ефективності, структурних «маяків» і поквартальних переглядів, як це передбачено в наших Меморандумах про економічну і фінансову політику від 27 лютого і 21 липня 2015 р. і в цьому Меморандумі.** Ми також просимо встановити нові індикативні цілі для рівня інфляції. В Технічному Меморандумі про взаєморозуміння (ТМВ), що додається, визначені кількісні критерії ефективності та індикативні цілі програми. Виклад *попередніх заходів* і *структурних «маяків»* подається у Таблиці 1. Кількісні цільові показники станом на контрольні дати на кінець червня і вересня 2016 р., а також постійно діючий критерій ефективності і індикативні цільові показники до кінця березня 2016 року представлені у Таблиці 2 Технічного меморандуму.

Таблиця 1. Україна: попередні заходи і структурні «маяки»		
Запропоновані попередні заходи	Стан виконання	Дата завершення
Ухвалення Верховною радою Бюджету на 2016 р. відповідно до зобов'язань за програмою за підтримки нової редакції Податкового кодексу згідно із домовленостями з фахівцями.	[виконано]	
Призначення керівника Антикорупційної прокуратури і двох його/її заступників (пар.¶[33]).	виконано	
Запуск електронної системи подачі декларацій про активи і доходи відповідно до Закону України №3755 із строком подання до кінця червня 2016 року (¶33).		
Прийняття і оприлюднення Кабінетом Міністрів рішення про уніфікацію і збільшення роздрібного тарифу на газ до рівня 100 відсотків розміру витрат на основі паритету імпорту з 1 травня 2016 р. Перегляд Зобов'язань з обслуговування населення (Постанова Кабінету Міністрів №758) для забезпечення вільного визначення постачальниками тарифів на газ в майбутньому і на газ в структурі тарифів на теплову енергію на основі ринкових принципів (як наведено у пар.¶31а).		
Збільшення роздрібних тарифів на теплову енергію до рівня 100 відсотків розміру витрат на основі повного паритету імпорту з 1 травня 2016 р. (як наведено у пар. ¶31а).		
Прийняття законодавства, що забезпечує застосування загальних правил виходу на пенсію для працівників галузі освіти і охорони здоров'я і встановлення права на достроковий вихід на пенсію при досягненні 57 років для всіх професій, представники яких мають таке право (¶27а).		
Запропоновані нові структурні «маяки»	Стан виконання	Дата завершення
Ухвалення законів, які (i) дозволять збільшити кількість посад заступників Голови; (ii) роз'яснюють взаємодію регіональних митниць та інших підрозділів ДФС, що передбачає об'єднання 50 регіональних структур в 25 податково-митних регіонів; і (iii) запроваджують один рівень для внутрішнього врегулювання суперечок. (як наведено у пар. ¶26а)		Кінець квітня 2016р.
Ухвалення Верховною радою законодавства, що забезпечує можливість для НАБУ: (i) застосовувати широкий спектр методів розслідування, в тому числі операції під прикриттям, перехоплення повідомлень, доступ до комп'ютерних систем і контрольовані поставки; (ii) виявляти активи без		Кінець червня 2016 р.

<p>попереднього повідомлення власника; і (iii) утримувати в таємниці факти взаємної правової допомоги, зокрема, у випадку надсилання запитів про надання документації іноземними установами, в тому числі банківських даних, and (iv) можливість збільшити розмір оплати працівників, що не займаються слідством, (в тому числі аналітиків і співробітників спеціальних підрозділів) відповідно до існуючого рівня оплати детективів (¶32e).</p>	
<p>Подання всіма високопосадовцями даних про активи і декларації про доходи згідно визначення статті 46 Закону України №2014/49 за 2015 рік і розкриття інформації у вільному доступі для широкого загалу на єдиному веб-сайті одразу після подання (як наведено в пар. ¶33f).</p>	Кінець червня 2016 р.
<p>Ухвалення Верховною радою законодавства, яке посилює спроможність ДФС здійснювати оцінку податкових зобов'язань осіб з великим капіталом; скасовує мораторій на проведення податкових перевірок менших за розміром платників; і посилює основи для примусового стягнення податкового боргу (як наведено у пар. ¶26b).</p>	Кінець червня 2016 р.
<p>Ухвалення Верховною радою Закону «Про обіг земель сільськогосподарського призначення», яким буде знято мораторій на продаж земель (пар.¶ 35d)</p>	Кінець червня 2016 р.
<p>Прийняття постанови, якою буде скорочений перелік професій, представники яких мають право на достроковий вихід на пенсію, з метою скорочення кількості осіб згідно з цим переліком принаймні на дві п'ятих (пар.¶27a).</p>	Кінець вересня 2016 р.
<p>Прийняття Верховною радою законодавства для того, щоб (i) перевести фінансування доплат до пенсій в Державний бюджет з 1 січня 2017 року; і (ii) поступово збільшити і запровадити єдиний обов'язковий вік для виходу на пенсію різних категорій працюючих з 1 січня 2017 р., щоб врахувати демографічні зміни і почати стабільно скорочувати видатки на пенсійне забезпечення відносно ВВП, краще ув'язувати виплати і внески і зробити систему фінансово життєздатною в середньостроковій перспективі (¶27a).</p>	Кінець вересня 2016 р.
<p>У рамках консультацій з фахівцями МВФ, інших галузевих міністерств та інших державних органів, що здійснюють управління підприємствами державної форми власності, завершення класифікації всіх державних підприємств з їх розбивкою на підприємства, які (i) залишаються в управлінні державою; (ii) будуть приватизовані; або (iii) підлягають</p>	Кінець вересня 2016 р.

ліквідації, та оприлюднення її результатів на веб-сторінці МЕРТ (пар.¶34b).		
<i>Попередні структурні «маяки»</i>	Стан виконання	Дата завершення
<i>НБУ і фінансовий сектор</i>		
Доведення до відома банків Національним банком України про будь-які виявлені відхилення в звітах про обсяг кредитного ризику пов'язаних осіб на основі пп. (i) та (ii), як зазначено в МЕФП за лютий 2015 р., пар.¶13.	виконано	Кінець липня 2015 р.
Верховна рада ухвалить зміни до законодавства, як зазначено в МЕФП пар.¶18, відповідно до рекомендацій фахівців МВФ, для посилення режиму неплатоспроможності підприємств і правових заходів впливу для повернення кредитів, усунення податкових перешкод (МЕФП за липень 2015 р., пар.¶17).	не виконано	Кінець березня 2016 р. – перенесено на кінець липня 2016 р.
<i>Фіскальна політика</i>		
Державна фіскальна служба переведе усіх платників податків, що відповідають критеріям великих платників податків, до Інспекцій з обслуговування великих платників податків (МЕФП за лютий 2015 р., пар.¶22).	виконано	Кінець грудня 2015 р.
Державна фіскальна служба запровадить у дію усі нові механізми, передбачені планом реформування адміністрування доходів (МЕФП за лютий 2015 р., пар.¶25).	виконано	Кінець грудня 2015 р.
Прийняття Верховною радою законодавства з питань пенсійної реформи, як погоджено із фахівцями МВФ, яким вносяться зміни в параметри солідарної системи для забезпечення її більшої сталості, відміняються спеціальні пенсії і створюються умови для запровадження накопичувальної системи, що доповнюватиме солідарну систему (МЕФП за липень 2015 р., пар.¶24).	не виконано	Кінець грудня 2015 р.
<i>Підприємства державної форми власності</i>		
Прийняття постанови Кабінету міністрів про плани заходів з приватизації п'яти найбільших держпідприємств з переліку пріоритетних для приватизації підприємств (МЕФП за липень 2015 р., пар.¶30).	виконано	Кінець вересня 2015 р.
Узгодження детальних планів заходів з реструктуризації п'яти держпідприємств з найбільшими фіскальними ризиками, розроблених в ході консультацій із фахівцями МВФ, відповідними профільними міністерствами, Міністерством економічного розвитку і торгівлі і Міністерством фінансів (МЕФП за липень 2015 р., пар.¶30).	виконано	Кінець січня 2016 р.

Урядовання		
Верховна Рада ухвалить Закон, що посилює положення Цивільного і Господарського процесуального кодексів про виконання судового наказу про сплату заборгованості за внутрішніми трансакціями та про арешт коштів на банківських рахунках (МЕФП за лютий 2015 р. пар. ¶35; зміни внесені пар. ¶33 цього МЕФП).	не виконано	Кінець грудня 2015 р. - перенесено на кінець червня 2016 р.
Створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, відповідальної за нагляд за розслідуваннями НАБ, згідно із Законом «Про прокуратуру», і забезпечення своєчасного доступу НАБ до відповідної інформації інших державних установ (МЕФП за липень 2015 р., пар. ¶29).	не виконано (попередній захід)	Кінець вересня 2015 р.
Прийняття заходів для забезпечення функціонування Національного антикорупційного бюро, в тому числі виконання ним функції переслідування (МЕФП за липень 2015 р., пар. ¶29).	виконано	Кінець січня 2016 р.
Енергетичний сектор		
Реформування системи соціальної допомоги на оплату житлово-комунальних послуг шляхом (i) скорочення охоплення програм пільг на оплату енергоносіїв, залишивши в них лише домогосподарства, участь яких і надалі не залежить від рівня їх доходів згідно із Законом України №76-VIII/2014; (ii) об'єднання пов'язаних видів допомоги і доведення їх до рівнів, передбачених за програмою субсидій на оплату житлово-комунальних послуг; і (iii) після консультацій із фахівцями МВФ перегляд формули розрахунку розміру субсидії за розширеною програмою надання субсидій на оплату житлово-комунальних послуг для спрямування субсидій вразливим домогосподарствам і забезпечення стимулів для енергоефективності. Загальний розмір передбачених в бюджеті коштів на всі програми соціальної допомоги на оплату енергоносіїв (програми пільг і субсидій) на 2016 рік буде визначений на рівні 35 млрд. грн. (МЕФП за липень 2015 р., пар. ¶24).		Кінець травня 2016 р.